

בס"ד נדרשנו לשאלת כבוד תרב וכו' מהר"ד דרך צבי אשכנזי נ"מ ק"ק קינגסברג ע"ד
אשר הראשים שם בפקודת הד"ר ב' ההוקם רב לשם
סגור דלתי המקוה בעד האנשים אם מחוייבים הם
לפותחם עפ"י דת"ה"ק. והנם כי לא גרע אם יהי'
דברינו לתועלת. יען דרוש דרש זה פעמיים הגני לברר
אמרים אמת בזה עפ"י התורה והשומע ישמע :

(א) והנה ראוי לבאר מקורם הידוע להגוי תלמוד כי המלות נחלקים לב'. חובה ומלוה. ובחולין (ק"ו סע"א) סבור מינה חובה הוא דליכא הא מלוה איכא. ושם (ק"ה סע"א) דמלוה לגבי רשות חובה קרי לי'. ואיפכא נמי מלינו בחפלת ערבית רשות דכ' התום' שבת (ט' סע"ב) ויומא (פ"ז ב') דמלוה הוא אלא שאינו חובה וע"כ דלגבי חובה: רשות קרי לי' וכ"ה במר"י ר"פ תפלת השחר. ועי' במשנה ב"ה (ל"ז ב') וברש"י וברד"ה כל וד"ה ואלו דקרי רשות למה שהוא קלת מלוה ולא רשות גמור רק דלגבי מלוה גמורה קרי לי' רשות ע"ס. וע"ס בגמ'. ולכאורה בההוא דחולין שם דחשיב גם חובה קשה מ"ס דכילי' בברי חובה נגד רשות ולא בברי רשות נגד חובה ובבב"ג ה"ל לקראו מלוה. אבל באמת ההוא מלוה דחולין לשמוע ד"ח. כל דרבנן נקראים איסור מלוה ביבמות (כ' א') מטעם זה. ואולי ע"כ אמרו ג"כ ברכות (ה' א') המלוה זו משנה דהיינו תוספת"פ וכמ"ס הרמב"ם בריש הקדמה ס' ה"ד ואל' למה שנדחק מהרש"א בחא"ג ס. וז"ל אע"ג דכל מילי דרבנן ודאי חוב גמור שהרי העובר נקרא רשע כמ"ס ביבמות ס. ועברין כדאי' בשבת (מ' סע"א). וכופין לשמוע ד"ח כמ"ס בב"ב (מ"ח א'). ומכין מדרות ומגדן לעובר. וכל התלמוד מלא מלשון חיוב וחובה דרבנן. מ"מ לגבי חובה דאורייתא מלוה קרי לי' שאינו חוב גמור כש"ת דאינו נדחה מפני כל. משא"כ דרבנן כידוע בכ"ד ואין להאריך בו. וגם נס"י הוא ככל דרבנן שהרי מגדן למפקפק במ"ס ברכות (י"ט א') והעובר ח"מ כמ"ס בעירובין (כ"א ב'). והתום' בחולין שם ד"ה מים כ' [דקרי לי' מלוה] משום דפטורין במלחמה. והיינו דסם הוא לגבי דרבנן. דגם מים אחרונים לאו סכנה ברורה והוא כמים מגולים. ולגבי חובה דרבנן קרי לי' מלוה שאינו חוב גמור כשאר דרבנן ג"כ ואע"ג דמ"מ קלי במלחמה הוא חובה וכמ"ס. ותדע שגם דמאי כן כדחק שם בעירובין (י"ז א') ושנינו בו לשון חיוב כפ"א דמאי ב"ס מחיבין. חיוב בדמאי. ובפ"ב לא חיבו חכמים. וא"כ שפיר דין כילי' בברי חובה לאשמועי' דאינו כשאר מלוה שיהי' אפשר לכללו ברשות לגבי חובה כשלא נראה להזכיר תלוות המלוה רק י"ס לכללו עם החובה. ואפשר גם ר"ת מאלו משום רשות מח"מ רשות דהתם היינו רשות דמלוה. לא מיבעיא לפ"ד ר"ת בתום' שם ב' ד"ה ל"ס ד"ל דמלוה הוא אלא שלא קבעוהו חובה אלא גם לרשב"ם ע"כ. ה' זה ממדת ד"א אז ומשום דקרי' בברכות (מ"ז ב') ידיו מזהמות אחר סילוק אכילה ולגבי חובה הוא דקרי' לי' רשות וגם לגבי מלוה דרשות הוי מ"ר חובה. ובירושמי פ"ח דברכות ופ"ב דחלה קרי למ"ר רשות והיינו ע"כ כמלוה לגבי חובה ואיתותב שם מדמטרתי' לי' ע"כ אינו כשאר מלוה דרשות. והקריב דאב"ח שפקפק בנטי' דמשמע דלא פליג לגמרי טעי בהא דקיבל מ"ר מלוה וסבור כמלוה דעלמא דרק שלא לצורך אין לבטלה כמ"ס תום' בתפלת ערבית ואין כופין ולא מענישין העובר גם ע"ז מגדן שולל זה לעשותה רשות כמ"ע :

ונמצינו למידין דגדרי המלוה רבים וגם מלוה דרשות נק' מלוה ור"ג' בשמו' לענין פס' הובא בס' המהרי"ב סוף ה' חפלת החול ס' פ"ד ביאר ד"ו וכו' והאי דמללו לה כו' לאו כו' דלעולם רשות הוא ומלוה קטבד ומק"ט ואי ל"ע ל"מ פורענות אבל מלוה דהוא חובה כו' אי ל"ע אי' עון והו"ל כדקדק וגמ"ח דמלוה ורשות דאי כו' ל"ל עון אבל סוכה

וכן ב'ג' כותיקון כו' יעוש' (וכיוצ' ב'רש' י' ע'
 ב'רש' עשרת הדברות (כ' א') כתב לפי שיש פרשיות צמורה
 שאם עשאו' אדם מקבל שכר ואם לאו אינו מקבל עליהם פורעניות
 יכול אף עשרת הדברות כן כו' יעוש' . ולמדנו דגם במצות
 דאורייתא יש כן ודגם מנהג ומיקון ויחידים שב'ישראל' היא
 מצוה אלא שאינה חובה ולפיכך לא זכירו בה כ"ע . וכ"א בשבת
 כ"ה ב' מאי מצוה כדאר"י א"ר כ"ה מנהגו של ריב"א כו'
 ומשמע דכולה תנאי נמי לא עבדי הכי רק ריב"א המיוחד
 ב'יניהם בחסידות כמ"ס בב"ק (ק"ג ב') דהוא חסיד אחד דבכ"מ
 ואף ר"י א"ר לא אמר הלכה הו' מצוה רק סיפר ממנהגו ומ"מ
 למדו מזה מצוה לכ"א וכן נקבע הלכה ברמב"מ וש"ע והיינו
 דגם כל מה שחסידים הגדולים מחמירים על עצמם אי רשות
 גמור הוא אמאי עבדי לה חסידים ומה חסידות הוא ואיכא
 שמענו ב'ירושלמי' ספ"ב דברכות ופ"א דשבת דהפטור מדבר
 ועושה נק' הדיוט וע"כ מצוה הוא ובכלל כבוד ועוה' השבת
 אלא שאינו חובה ומ"מ אין לבטלה בחנם . וכפי הנראה דגם
 למ"ד התם רשות אין ר"ל רשות גמור דא"כ אמאי עבדי לה
 וכדנקשה ר"ת ב'תוס' חולין שם ובדוא"י דהוא לכבוד שבת וא"כ
 יש בו משום מצוה דאין שיעור לכבוד שבת ולגבי חובה הוא
 דקרי ל' רשות . והחילוק נראה דרשות היינו כשמצטלין משום
 דבר דקל וכת"ע רשות דמצטלי' משום טירחא למיסר המייני'
 ואע"פ דהוא ג"כ מל' מ"מ היא קרובה יותר לרשות ובקל
 לבטלה ומיייתי ממנהגא דריב"א דנהג כן תמיד אע"פ שכ"פ הי'
 לרי"ך טורח גדול וכיוצא ואע"ג דשאר' דל"ע הכי בטלות משני
 הטורח היינו מפני שאינו חובה אבל מ"מ מצוה איכא גם במקום
 טורח דאל"ה העושה במקום טורח נק' הדיוט וכדא"י ב'ירושלמי'
 שם א'מפסיק' מאכילתו לק"ש שלא הסריחוהו . וע"כ דבזה הוא
 מצוה גם במקום טורח אלא שאינו חיוב וע"כ קרי לה מצוה
 ואין ראוי לקרותו רשות גם לגבי חובה שהרי קרוב לחובה
 בענין מצותו אלא שאין כופין ולא עושין :

(ב) וראיתי בתשׁו״ר רשב״מ שם׳ הראב״ן דקמ״ה רע״א ע״ש
מדקתני מנהגו משמע שלא הפסיק שום ע״ש
מעולם אלא חל מלוא היה ולא רשות דק״ל מנהג אבותיו תורה
ובכ״ד עבד׳ מנהג הראשונים כדתנן מקום שנהגו כו׳ פ״כ
וגרררה דאין כגתו לדמות למנהג גמור דההוא מנהג אבות כל
ישראל או מנהג מיוחד לגבי דידהו וד״ו חובה הוא מתורת
מנהג שהמנהגות בכלל התקפות כמ״ש רמב״מ פ״א מומתרים
ומנהג העיר כתקנת העיר אבל מנהג ריב״א לגרמי׳ הוא ולא
הנהיג בני עירו ולא שיך לומר בזה מלוא לשמוע ד׳ ר״י כד׳
ראב״ע בחולין עס דהי״ד דרש והורה כן . אלא דר״ל דאי
באקריא עשה י״ל דהוא לאיזה טורח אבל מנהג חמירי
הי׳ דהוא תורה ולמלוא עבדי לה וכיון דהוא עשה למלוא ע״כ
הוא מלוא על כל אדם דאין כח לחיד לחדש מלוא לעצמו .
ומה שהוא מלוא הוא מלוא לכ״א אלא שאינו חובה ולפיכך לא
זהירי כ״ע מפני טירח וכיולא רק מי שרודף אחר המלות ביותר .
ומלוא עוד כיו״צ בתענית ל׳ סע״א כיה מנהגו של ריב״א כו׳
וזכר ג״כ בטוש״ע לכ״א מי שאפשר לו . ולקוח מרחב״מ שׁ
בפיה מה׳ תענית הי״ס דמדת כה״ע אינו כן לפי שא״ל לסבול .
וגררה דלמדה מההוא דשבת דחב״י מנהג ריב״א למלוא לכ״א
ומ״מ מדל״א כן להדיא בתלמוד [אולי ל״ל בתענית] עס למנה .
ס״ל דשאינה ההוא דהוא דבר של לער ורוב בנ״א אי׳ לסבול .
וע״כ כ׳ רק מי שאפשר . ורמב״מ שהזכיר לשון ראו כו׳ כתב
רק לחכמים וג״כ כ׳ כזה או קרוב לזה והיינו כפי מה שאפשר .
ובכ״ו בכלל התורה אשר יורק או שאל אביך ויגדך שמה הכתוב
לחכמים ויש דברים שלא נקראים חובה רק מלוא וגם כפי״מ
שמילנו בדברי החזו״נ :

ולמדנו דגס כל מהנני החסידים צמילי דחשדות לא לחסידים לחוד הדברים אחרים והם מזה על כל אדם ג"כ ויש ללמוד זה ג"כ מדברי רמב"ם פ"ה מיסוה"ת ה"ה שמסוס דלחו משנת חסידים הוא כ' דאין מורין בן לבחתי יעו"ש גויף המדת חסידות אנברא לא כתב דגס במקום ס"ג ודאי לא שייך לומר מזה לכ"א. ובתוס' שבת (ד' א') דף

כ'. דפריש'י זו פרישות פ"ז להיות מ"ט מיוחדת פ"ז ואי
הוא ליווי כולל האי נמי. אבל כפ"ט י"ל דהוא מיימי ל' מ"ט
אחוספת קדושה ואפשר דכולהו מ"ט זו פ"ז ומיימי והתקדשתם
קדש ואין למנות ליווי הכפולים וגם י"ל דמיימי רק מוהתקדשתם
דרש'י פ"ז במו"כ ס"פ שמיני פ"ב ס"ס ג' כשם שאני קדוש
כו' כשם שאני פרוש כו' ומשמע דר"ל חוספת קדושה. ופרישות
אבל כי קדוש אני דגבי קדושים תהיו דרשו במו"כ ר"פ
קדושים בפ"א פ"ט ושפיר הו"ל ליווי כולל ורק והתקדשתם מ"ט
מיוחדת אחוספת קדושה ומ"ט בצימותם שם דקאי עכ"ל י"ל
דהוא רק ס"ד דגמ' דמיימי ל' אמו"נ [ר"ת ממזרת ונתינה]
ופריך א"ה כהנ"כ נמי ואיתותב ולא קאי הכי וגם לרמב"ן
הנו' עכ"ל כן בההוא דהתם. אך לפ"ז אינו אלא בפרישות
מותרות דע"ז שייך מה אני כו' לא בהוספת מלות מעשיות
דלא שייך כלפי מעלה כלל. אבל ראיתי בזה"ג בהקדמה מונה
מכלל מ"ט לעבוד לר' ורמב"ם שתיק ל' בזה לפי שגם הוא
מלאו במ"ט ה' וכו' אעפ"י שהוא מליווי הכפולים יש בו ליווי
יחוד לתפלה פ"ט אך בזה"ג לא כיון לזה שהרי כבר מנה שם
מקודם ק' ברכות ובכללם הם ברכות התפילות ובזה"ג ה"ט
בן גבירול שהולך בדרך בזה"ג חשיב בתרתי להתפלל כו' לעבדו.
והרשב"ן בזה"ק שם אות י"ב תמה פ"ד יעו"ב וסיים דלמנות
תפלה מלוא ועבודה מלוא ל"א אדם כלל ועמקד אחר מ"ט שם
תחילה דהגאון לא מנה תפלה רק לעבדו והוא תמוה כיון
דמנה ק' ברכות הרי בכלל ק' ברכות הוא תפלה והרי מנה
לעבדו לבד מתפלה. והרשב"ג שו' התפלה במקומה נראה דחושב
כל הברכות שהם הודאה ושבח לה"י בכלל תפלה או עכ"פ ברכת
ההודאות ויתשוב בזה"ג עקף ממלות ברהמ"ז שהסמיכו פ"ז כל
ברה"ג. ועכ"פ הרי אדם הגדול בענינים בזה"ג מנה עבודה
מלבד ברכות התפלה. גם מ"ט אם תפלה מלוא אין לו רמז אלא
מלעבדו ל' למה כ' זה. והרי זה רק לרמב"ם ובה"ג [אולי ז"ל
אבל בזה"ג] ואחריו רשב"ג שמונו גם כן זמ"מ דרבנן א"ל
למלאו רמז לתפלה. וגם שאפ"י יהי' כן אם יש מקום למנות
עוד עבודה בפ"ט הרי כמה מקראות גא' במלות עבודה. ומ"ט
עוד דר' רמב"ן הוא רק מפני שהגאון מלאה יעו"ש הוא ג"כ
ד' שא"ל בד' הגאון דאי כוננו ליחוד הלכ' היל"ל לעבוד
בכ"ל שזהו עיקר המלוא לא לעבוד לבד ותפלה בעת לרה הרי
כ' רמב"ן שורש ג' שזהו פ' תחנונים שמה בזה"ג פ"ט באות
ח' אבל נראה דכמו דקדושים תהיו או והתקדשתם מפרש'י
בקדושה נוספת על קדושת המלות שבתורה ה"ט ועבדתם (משפטים
כ"ג כ"ה) תעבדו (ואתחנן ו' י"ג עקב י' כ') ולעבוד (עקב
י' י"ב) ולעבדו (שם י"א י"ג) ותעבדו (ראה י"ג ה') יל"פ
מלבד עבודה המלות הכתובות בתורה בעבודות נוספות וכמ"ט
מחול"ל ואין בזה משום כל חוסיק כיון שאין אומר שזה מלות
התורה וכמ"ט רמב"ם ספ"ב נוה' ממרים. ויהי' והתקדשתם
מלות פרישות יתירה ממותרות ולעבדו מלות עבודה יתירה
במלות מעשיות מה שיש בהם עבודה לה"י כפ"ט שאנו לומדים
מכונת התורה ומד' הגבאים והחכמים. ואין מלות דרבנן
ותקנת בזה"ג בכלל זה שעליהם מלואים מלא חסור או משאל
אב"ן. אבל אלו מלות לכל יחיד מישראל להוסיף כפ"ט שידבו
לבו בקדושה ועבודה והרי ב' מלות אלו לבה"ג נכללו כל
מדות חסידות שהם במ"ט או בפרישות :

י"ג דהפרישות אינו כולל כל מ"ט שבתל"ט כולם רק
פרישות מחלות המותרות בלבד ומד"ט שהם בתל"ט
שארם מחמיר פ"ט לפרוש מאיזה סרך איסור כמה שאינו
בכלל פרישות מותרות ג"ל דהם בכלל ושמרתם את משמרת
דרש'י בצינו"ט (כ"א א') עשו משמרת למשמרת אפי' דמשיק
שם דהוא אסמכתא היינו לענין דאפי' עלה התם לפרשו
אעריות ביחוד דמ"ט להוסיף א"כ שניות דאורייתא ושומ"ט
שכ"כ להדיא בעל מגילת אסתר בשהמ"ל שורש א' דיד פ"א
כמ"ט יעו"ש ואהנין. אך ד' הרמב"ן שם אינו כן רק דהוא
אסמכתא דאסמכו גזירות דרבנן פ"ז אבל ד' רמב"ם פ"ב
כמ"ט וכמ"ט במגילת אסתר שפיר י"ל שהוא מלוא כוללת
אכלל אזהרות החירה פ"ד קדושים לרמב"ן דאין כל המד"ט
דאורייתא

ד"ה אדם כ' דפשיטא דלא ישמע ויעבור ארבעין להל"ל נפשו
כ"ט בזה דליכא שום איסור ומונע לעבור רק מלוא מי ישמע
לזה (ואפי' במקום לערא מ"ל מרמב"ם דאין כה"ע יכולים
לסבול לא כ' מלוא עליהם) רק שרידים אשר ד' קורא המוסרים
נפשו גם שלא במקום חובה רק למלוא. והרמב"ם כ' חזרו
ואינו [אולי ז"ל בחיבורו אינו] מזכיר משנת חסידים ומ"ט כ'
שלא להורות והיינו משום דגבי מורה ליכא ס"ג ולא יורה גב'
משנת חסידים וש"מ דמלוא על כ"א לעשות כמשנת חסידים.
וכן יש לדקדק ממ"ט בשבת (ק"כ א') מד"ט שנו כאן ולרבא
מדה יר"ש ומי ה"ס על כ"א. וכן ב"מ (כ"ב ב') לשון
מקבלה ממנו והיינו מדל"א מחזיר. לו דמשמע בע"כ רק
מקבלה דבידו' תליא ומדמי כהם מד"ט משמע דמלוא הוא
לכ"א. וכן בחולין ק"ל ב' אי לאו יתלם בע"כ לרש"י ולתוס'
מדפליגי פ"ט. ומיהו כל הני בממון ואפ"ל שאני שם דילפי'
מקרא ב"מ (ל' ב') אלפנים משוה"ד. אך ממ"ט שם לא
חרכה כו' משמע דחיובה הוא ודעת ראב"ן מובא בש"ך סי'
רנ"ט דכייפי' [אלפנים משוה"ד] וע"כ דהני מד"ט דלאו בע"כ
אינו בכלל הך לפנים משוה"ד. אבל י"ל שם בכלל הך דילפי'
שם (פ"ג א') מלמפן חלק בדרך וגו' ומד"ט קרא אחרינא
משמע דלאו היינו למשוה"ד דפ"ב. ולראב"ן שם כופין אבל
היה דרך מוצים (ואין כופין) הוא מד"ט לבד ואין כופין.
ומ"ט מלשון למפן חלק י"ל דשמעי' מלוא לכ"א ועדיף משאר
מד"ט. אך מד' רש"י וכו' וברמזים ובמור משמע דהתם בכלל
כל לפי משוה"ד והוא דקרי מד"ט משמע דלאו משום למשוה"ד.
וגם משמע דהתם לעני דוקא ויהיה דשבת וב"מ (כ"ב פ"ב)
משמע דאין חילוק בין עני לעשיר. והרמב"ם ובש"ע לא כהבו
בההוא דשבת וב"מ (כ"ב פ"ב) מלוא לכ"א. ונראה דס"ל
דסתם מד"ט של"א בו מלוא הוא מלוא של רשות וברצונו תליא
לעשות מד"ט. ומ"ט מדסתם תנא שמעי' מ"ט דמד"ט אינו
לחסידים השרידים לבד אלא לכ"א הוא מלוא דרשות וכלדקא
וגמ"ט דרש"ג :

ג) ולפ"ד הרמב"ן ר"פ קדושים דקדושים תהיו ליווי כולל
על פרישות מותרות יעו"ב. הנה כל מד"ט
בפרישות נוספות עמ"ט בחורה מלוא דאורייתא אלא שפ"כ
אינו אלא מלוא של רשות. ונראה דחיו"ב עכ"פ לקדש עצמו
קלם במותר לו באיזה דבר שיהי' וגם איסורין דרבנן נכנסו
בכלל ק"ט במ"ל [ר"ת קדש עומך במותר לך] כמ"ט בצינו"ט
(כ' א'). וכמו דילפי' מושמרתם משמרת לעשות משמרת
למשמרת כך ילפי' מקדושים להתקדש במותר ובכ"ד שמהקדש
במה שמותר מה"ט י"א יד חובה. ומ"ט כל מה שמוסיף הכל
בכלל המלוא דאורייתא אלא שאינו חובה והם כל המד"ט.
אלא שהוא מפרש רק בענייני פרישות. ואפשר להוסיף גם כל
הנוספות מד"ט שכל המלות שכולם נותנות קדושה לאדם שהרי
מזכירין עליהם אקב"ו וישראל נקראים פ"י גוי קדוש ועם קדוש
ואנשי קדוש (ובספרי ס"פ שלח פקט"ו והיינם קדושים קדושת
כל המלות ומיימי ל' בשהמ"ט). וליוה הכתוב להוסיף קדושה
במה שלא ליוה תורה. וכ"א בצינו"ט (כ' ב') דאי והתקדשתם
עשה הוא עכ"ל וכו' עשה דקדושים להוסיף במותר הוא
עכ"ל מלוא כן יש להוסיף חומר כמה שמותר כגון
בסוכה (כ"ו ב') להחמיר פ"ט באכילת פראי וכן ענפים
המותרים הדומין למלוא ועד"ש בזה"ל שער אהבת ד' פ"ו
דאוב"ד ד' לא יספיק להם מלות החירה והוסיפו לעבדו במלות
שכליות ולמדו מהנהגות הגבאים והחסידים יעו"ש ובשער עבודה
אלקים פ"ג דמלות השכל אין תכלית למספרן ע"ש והוא דיבר
מחובת הלצבות. וגם במלות המעשיות יש כן הרבה ענפי
מלות הדומין לגופי המלות שהוסיפו חכמי קמאי ובתראי אוב"י
מלות אשר לא ישבעו מלות דרך חסידות כידוע וכפ"ט יסודות
במלוא זו ש"ט. ואף שהרמב"ם בשהמ"ל שורש ד' כ' שהוא
מליווי הכפולים ורמב"ן שם הורה לו. הנה בפרוש התורה
שמזכיר בסוף ימיו הדר ב'. ובה"ג נראה דק' בשיטתו' אלא
דהוא לא מיימי קדושים תהיו רק והתקדשתם. וע"ד רמב"ן
ס' יש לדקדק דא"כ ימנה נמי והתקדשתם תניינא דפ' קדושים

שהוא רק למלוא ותלוי ברצונו. ונראה דגם דיעה אי צ"ש שם והחזיק בה רמב"ם ל"פ ע"י אלא דמ"ל דגם דה"צ יוכלו להחזיק בעמדתו או דש"ל דה"צ דמקנתם בכלל ל"ת דאורייתא לרמב"ם ובפסקי מהר"א סי' קע"ז כ' דמכוער ויש פונש כשרבים נמנים לעשות גדר וסייג וחוזרים ומבטלים בו' וע"ש דמ"מ הביטול מופלג והך כיסור ועונש משמע מלשון דוקא ברבים ול"ש ביחוד וביו"ד סי' רכ"ח ס"כ מדרמה הסכמה לסייג לגדר שחוק דא"ל הימר ואע"ג דהוא לדבר מלוא גמור לא לסייג לבד נראה כיון דמכוער ויש פונש חשבי' ל' כלדבר מלוא וממילא כפמ"ס אינו אלא ברבים ול"ק קו' פר"ח א"ח ריש דיני מנהגי איסור בסתירת ד' הש"ע ע"ש. ועכ"פ בגוף חידושו דרשב"א הגו' אין לעשות מחלוקת. וא"כ י"ל ה"ס דמסרו מר"ח לכ"א כיון דמד"מ ברצונו תליא א"ס הוא ירצה לקבלו ע"ע מלוא או חובה ה"ה נקבצ' עליו מפי עצמו וא"ל לד"ח. ומיהו לפ"ו הך מד"מ היינו רק לאותו שנוג' הו"ל מלוא או גם חובה כפי קבלתו. והו"ו מה שז"א מחדש לנפשו אבל מה שז"א לו יסוד מדרז"ל ה"ה מלוא עכ"א ג"כ אלא שאינה חובה אלא מלוא דרשות וכמסקנת :

(ה) **ואחרי** שהקדמנו זה נבוא לענין טבילת האנשים. והנה ג' מיני טבילות מלאו בחורה (א) סהרה טעומהא הגוף וזה מ"ע אלא שאינה חיובית רק מי שירצה ליהנות כמ"ס בטהמ"ל מ"ע ק"ט ע"ש. ולמ"ד טבילה בזמנה מלוא ור"ח פוסק כן מובא בזה"ש יומא (ח' א') דה"דכ"ע. משמע דביומו הוא מלוא חיובית ורק כשעבר יומו תליא ברצונו וכ"ה בזה"ש אות כ"ו וכ"ד רמב"ן בס' חוה"א הובא בב"י א"ח סי' תקנ"ד ובה"ג מובא שם ס"ס תרי"ג ע"ש וכ"כ ד' רמב"ם פ"ג משביתות פסוק ה"ב ע"ש. ול"ע א"כ אחי' כ' דהטבילה רשות. ול"ע על הזה"ש ק' שלא העיר בזה. וג"ל דגם להך מ"ד אין הטבילה מלוא רק הכשר מלוא וכמבואר בחולין ל"א בע"א לענין טבילה לחולין דל"ל כונה בשחיטה ע"ש בחי' הרמב"ן והר"ן דל"ש בזה מל"כ משום דה"ס הכשר מלוא ע"ש ולא שייך טב"מ על הטבילה עצמה מל"ע אלא בשביל העהרה וכ"ה בזה"ש ביאה (י"ח ב') דל"א טב"מ אלא כשנריך לטהרות והיינו דאינה חיובית אלא מפני הטעומהא כמ"ס בטהמ"ל וזו המלוא ביומו אלא דלא קי"ל הכי. וג"ל מ"ס פוס' חולין ב' ב' ד"ה טמא ממ"ד אוהתקדשתם לאכול חולין בטהרה הוא אסמכתא דמה"ת אין ישראל מזהר מליטמא כמ"ס ברה"ט (ט"ז ב') ונאמר בפ' ראה הטמא והטהור יחדיו ומתקן זהירי זה חזרים ופרטת סהרה בישראל כמ"ס בשבת (י"ג א') ומ"מ ל"ע הלשון בוא וראה כמה פרטת בו' דמאי רבותי' אי חיובא הוא מדרבנן ומו' אי אסור מדרבנן לאכול יחד בלא"ה איך שייך לשנות לא יאכל בו' משום הרגל טבירה כיון דאסור בלא"ה ג"כ ומה לורך להוסיף עוד איסור דרבנן (וכ"מ מהירושלמי פ"ו דברכות (ד"כ ע"א) והיבא בזה"ש בברכות (ל"ט ב') ד"ה אבל פת נקי' טמאה ופת קיבר טהורה על איזה שיראה יברך ע"ש והיינו אפי' הוא פריש האוכל בטהרה ועי' בזה"ד סי' ל"ב ע"ש משמע דהוא רק פרישות בעלמא דאיסור דרבנן לא שרי' משום זה. אך במדרכי פ"ב דע"ז סי' תת"ל בשם ראב"ה ע"ד ירוש' אלו משמע דהוא איסור ד' יעו"ש ומיהו במדרכי פכ"מ סי' קכ"ט כ' א"ס אינו נזהר מפני ש"ג ע"ש משום דמפרש הירושלמי ג"כ במי שאינו פריש ואין אוכל חולין בטהרה ול"י בזה) :

ובאמת בתלמודין לא נמלא הך דרשא וגם המו' שם כ' כמסתפקים ואפי' והא' כו' ע"ש ונראה כמ"ס דמשמע מההיא דלא ס"ל לתלמודין זה וליכא איסור אפי' דרבנן ומ"מ פרטת סהרה דאע"פ שאינו חובה מ"מ ודאי מלוא מיהא איכא דמי זומר הוא מה שהחורה קראתו טמא וכל תנ"ך מלא משם טמא וטעומהא על כ"ד גנות וכיסור ודברים האסורים ועונות וכיוצא וכל שהוא היפך הקדושה והטוב ועד זה הסהרה בהיפך מכל' וגם שהחורה אסרתו ליכנס למחנות הקדושות ואיך ל"י מלוא לבא ליהנות ולשמוע נפשו מכל טעומהא אלא דנפ"ל מקרא דה"ה לא חייבתו כדמיינתי בטהמ"ל שם מספרי ולמדנו שאינו

דאורייתא ה"כ בושמרתם נכלל כל גזירות דרבנן וגדרי הוסיקו לנעמן ממד"ח דקרא בושמרתם אינו ליווי לב"ד ולא נמסר לחכמים דוקא ומ"ס במו"כ ס"פ אחרי ושמרתם משמרתה להזהיר ב"ד ע"כ זה לא קאי אדרשת משמרת למשמרת וכ"מ בפירוש המיוחס לר"ש משאנן שם דמפרש האזהרה לב"ד שיהיו להשמר ע"ש ול"ש בזה דא"ו ומסרו לחכמים שאין כאן ד' מיוחד כלל דאורייתא ויוכלו ללכת י"ח המלוא בושמרתם כ"א בשימור פרטי א' שיעשה לעצמו וזה לחובה עכ"פ לעשות שימור למשמרת ולמלוא אין לד' שיעור והכל נכנס תחת זה וקל"ת משמע מלשון רש"י (ביאה ב') סע"ב דילפותא גמורה הוא מהאי קרא לגו"ח ע"ש והיינו כמ"ס ולפ"ד ראוי למנות ג"ז למ"ע מיוחדת במינן ותחת ג' מ"ע אלו נכללו כל המד"ח שהעושה אותם קיים מ"ע דא"ו אלא שהם מלוא דרשות כלדקה וכיוצא שאין לה שיעור למעלה :

(ד) **ואמנם** רמב"ם וכל הבאים אחריו לא מנו מלוא אלו ולפ"ד כל מילי דרבנן הוא מלא חסור ואשר יוריק דחזיק דמסר הכחוב הוראת החכמים וע"כ בידם להוסיף ולגזור כרצונם וגם מד"ח נכלל בזה וכמס"ל ד"ש שקבעו למלוא ומד"ח ומיהו זה נמסר לבדה"ג וחכמים הרשומים שבישראל. ואחר שנחתם התלמוד אין לנו לחדש גזירות מעלמנו ע"י איזה מחכמי' א"ס לא מה שנקבע מנהג באיזה מדינה או שנעשה תקנה מדרש"ג שבאותה מדינה. והורינו בתלמוד שכל חסיד הבא להתחסד עם קונו י"ס לו להוסיף ד' ממד"ח מה שאינו מן הדין כי דברים שאינם כוללים רק הכל לפי האדם ולפי המקום ולפי הזמן וע"כ מסרום לחסידים שכל דור והם באים בזה בכח החכמים ובה"ג :

ונראה דאע"פ שאין זה בכלל לא חסור לקבעו מלוא לכל ישראל מ"מ לגבי דנפשי' מהני לשווי' חובה או מלוא דאדם ע"ע יכול לגזור ולתקן וכמו לבור בעירן עי' בסמ"ע סי' ב' סק"ו בשם הרשב"א ובב"י יו"ד ס"ס רכ"ח בשמו ובמדרכי פ"ק דב"ב סי' ת"פ ובסי' תפ"ב. והגם דשם במזמן יכולים לאסור המותר ג"כ משום מיגדר מילתא כמ"ס בתשו' הרא"ש ריש כלל ז'. ומ"ס לדמותו לחסור לאו"ד והובא בש"ך יו"ד סי' א' סקל"ח היינו כיון שעשוהו למיג"מ בשחיטה הוי לגבי דידהו כאיסור דרבנן בענין שחיטה ואע"ג דאינו בכלל לא חסור דקאי אבה"ג דוקא כמפורש בענין נראה דהוא בכלל שאל אביך ויגדך (ואפשר דושמרתם הוא בשוא"ת ושאל אביך ויגדך בקו"ע וחי' להא ולהא ועי' רמב"ן בטהמ"ל שורש א' ד"י ע"ד והוא ג"כ בדרשות הר"ן דרוש י' ונראה דר"ל כמס"ל דר"י עצמו (.. . חסר) דבשבת כ"ג א' מיינתי מזה נמי אמלוא דרבנן ובפסחים ג' סע"ב מיינתי ממוסר אביך ומורת אמן אמנהא אבות מקום א'. וה"ג אביך וזקניך דאיתו המקום אבי ונרין לשמוע איסורם ומלכותם וכיון דא"ל חכמי הדור נראה דאדם ע"ע פד"ק ט"י. וא"ס לריך לשמוע למוסר מלוא לבורי ואע"פ שאינם ט"ח כ"ש למלוא עצמו. ומה שהוא א"י שואל לאביו וזקנו אבל מה שיעור בעצמו א"ל לשאול. וד"י למדנוהו ג"כ מתורתו של הרשב"א מובא בב"י יו"ד סי' רי"ד דהגוה דבר איסור כדי לעשות גדר בפני האיסור קבלו ע"ע כאיסורין שאסרתן מורה שא"ל הימר לעולם ע"כ ובש"ע שם הוא בקילור וע"כ כוננו ג"כ שנהג לגדר כמ"ס רשב"א וקיצר ווא"ל דר"ל שקיבל של"י להחזיר דגם שיהי' קבלה ע"ז להדיא מהני ב' החרות מיהת כמ"ס בסי' רכ"ט ס"ז ואחד מחכמי הדור בקש לדון שיעור באמת ב' החרות בזה והוא ד' שלא יתן ליאמר בד' רשב"א כלל אבל נראה כוננו כמ"ס דאדם הנזכר ע"ע הוא בעד בדה"ג ל"י או לבור לעירן שאינו מתורת דר רק מתורת איסור שכולין לאסור דבר המותר שיהי' כאיסורי תורה וממילא הדין דא"ל הימר וכמ"ס רמב"ם פ"ב ממחריס ה"ג בחקנת בדה"ג לסייג ותנאי מהני כמ"ס בב"י שם דע"כ תנאי מופלג גם בחקנת בדה"ג כמ"ס במשנה פ"ה דמע"ש מ"ב ובאלה"ג הרי אין קובצו ע"ע לחובה רק למלוא ומד"ח וכמו שקבעו בדה"ג כ"ד למד"ח ובודאי דיכול לבעל והוא מתנה

ו) ואחר שנתבאר דסילוק הסומא מלוא ממילא נראה דגם האידנא דכולנו ט"מ וגם קומא אה"ע מ"מ לא מפני כן נוסף גם ט"ק ויזה שפער ליטער בטבילה ועד"ש בצרכות (כ"א א') ושבת (ל"א ב') מי שאל שום כו' והרי הני חמירי לשילוח מוחות כמ"ש בפסחים (ס"ח א') וגם דיוולא מנפו מלינו דחמירא כמ"ש בכורות (ל"ג א') והקרבן דמ"ש בירושלמי פ"א דשבת ה"ג דאר"ח לרב אה"י מ כל כל שחא חולין בטורה היינו בטורה האפשרית עד"ש מההוא דסוטה טורה י"ש כך מוגע ידה וכיוולא כ"מ דאפשר אבל לא לגמרי דכבר ה' ט"מ ולא הי"ל אפר פרה אף דמסומע בידה (ו' ב') דה' מלי מלי עדיין בימי ר' אפשר זה ה' אח"כ וגם לא ה' מלי רק אלל חיה יחידים ששאר רק מעט דאל"ה אח"כ אזהרי' בדאפשר מהיכ"מ לבטל והרי כ"ע זהירי ופרלה טורה ולהמדרש גם חיוב מדרבנן מיהת ואכילת חולין בטורה אין זה דבר התלי במקדש. אבל העומדים בט"מ לדידהו ליכא חיבורא דוהקדש חס ולא פרלה טורה בזה כיון דאין טהורים לגמרי וחיוב ליכא כל עיקר לא זהירי (ואזהרת גופו בלא מכל לא הולך רב דבלא"ה טבל משום תק"ע לתפלה ולתורה דלא שח שיחה בטילה מימינו וכל היכא דיהיב לא סגי ל' בלא הוראה כמ"ש בכריתות (י"ג ט"ב) ולא סגי ל' בלא תורה והולך להזהירו גם למיכל וקפיד גם אכילה משום דעכשיו שולחנו ט"א במקום מזהב כמ"ש חגיגה (כ"ז א') ומאכל הת"מ כקרבנות ומשפיו כנסכים כמ"ש יומא (ט"א א') ועדיפא ל' טהרת חוליו מטרת תרומת ח"ל דבני בטורה מסומא היוולא מנוף לבד כמ"ש בצרכות (כ"ז א') ע"ש. וה' יומין בשחא לולי ד' ראב"י ור"ש ה' נראה דהס' ימי יו"ט שיש בשנה דא"ע ב' ימים רק ברה"ג וג"כ רא"י למ"ש דה' ט"מ דאל"ה מה לורך להזהירו הא חייב לטהר ברגל דקרא כתיב סתם ומשמע דלא תלי בזמן הבית דוקא ועוד דבזה כל ימי הרגל בכלל גם חוה"מ רק בט"מ אין חיוב וכמ"ש הרא"ש פ"ח דיומא הו"ל ואזהרי' למד"מ ולתורה עכ"פ יש לזהר ביו"ט טפי אף דט"מ כיון דחזו' דהקפידה תורה אטהרה ביו"ט טפי ה"נ לענין הטהרה בזה שפער למד"מ ומשום דא"ל לו הזהירו טכ"פ על ימי היו"ט בלא חוה"מ משום דקדושי טפי ולאחר חורבן דליכא קדשים ומקדש חובת הטהרה ביו"ט רק משום קדושת היום עצמו כמ"ש דהחיוב הוא גם אחר החורבן וכ"מ בהרא"ש שם של"כ דאין החיוב אלא בזמן הבית רק כ' דלריך ליטער לגמרי ע"ש. וכ"ז הא דסוטה וירושלמי הוא לענין טהרה מכל טומאות גם ממגע ובאכולין ג"כ כפי האפשר וזה ד' שא"ל רק ליחידים השורדים אבל מסו"ק ויזה היוולא מנפו בדין לזהר אף דא"י ליטער מסו"מ שהרי חמירי טפי מינה כמ"ל ובכה"ס לחד מ"ד נזיר (מ"ב ב') מזהר גם הסמא ליטמא. ומיהו בשאר ישראל למלוא ודאי ל"ש זה דהמלוא רק שיהי טהור וכיון דטמא בלא"ה ועומד מה מלוא יש בסילוק הסופת הסומא. וזה באיתה טומאה אבל בטומאה אחרת גם למ"ד שם ילא מחולל ועומד היינו באותה טומאה וה"כ אפ"ג דטמא ועומד בטו"מ דקילא לענין קלף דברים מזה [בדין] ליטער. ומ"ש הרמב"מ פ"ג משביתת עשור ה"ג דאפ"ג דכל ח"ט מובלין ביוה"כ והיינו משום דבטילה בזמנה מלוא הא ב"ק לא משום דאנו ט"מ ע"ש דכשלא נטהר לגמרי ל"א ט"ב מלוא היינו לענין מלוא ט"ב דוקא וזה כשיטהר לגמרי :

והנה בתשו' הגאונים דפוס לייפליג נחלקו ב' גאונים בטבילה דשאר ית"ש דבס"ס רל"ח כ' והר"ק ביוה"כ חייב לטבול וכן בשאר ית"ש יטבול משום נקיות ומשום ק"ה בפני עכו"ם [ר"ל ישמעאלים] שנוהגין בטבילות והס לקחו זה מה"מ ויהי' ח"ה אם היהודים ל"י כן והוא רק בארלות ישמעאל [והוא בתשו' הגד"מ בלייפליג סי' ק"מ], ועכ"ל בארלות הרמב"מ דבארלות הישמעאלים זהירי צרי' ברחילה משא"כ בארלות הערלים ע"ש. וע"ש משמע דנהני [הישמעאלים] רק ברחילה דמפ' מרחץ דקרא ברחילה. ומ"מ ילגלו מהיהודים דלא זהירי. וממילא אכן שכחא לזהר לריכין לעשות כדינא בטבילה. וי"ל דע"כ לגלו הרפתים על הרחילה [שכ' הרמב"מ שם דשומקין מליהם]

שאינו חובה אבל מ"מ הוא מלוא דרשות (וכפי הנראה זהו טעם שר' הסורה גבי טריפה לכלב חשליכון אותו וגבי נבילה לגר או מכור לנכרי ע"ד הפסח מפני שהנבילה מטמאה יולאה מבימו ולא יתנגה לכלביו שיגררו חתיכות ממנה ויבואו ליגע בה ויכשלו בטהרות ורק הטריפה שאין מטמאה יתן לכלביו ואפ"פ שאין ישראל מלוא על הסומא וכמ"ש ברה"ג (ט"ז ב') דאין מלוא על מגע נבילה אלא ברגל דיבר הכתוב בהווה מלמדך תורה ד"א דמ"מ למלוא ראוי להתנהג כן (וד' ראב"ע בפ' משפטים ע"פ זה כ' ר"מ הכהן לפי שהטריפה מוקת לאדם האוכלה ע"ש אין בו ממש דאם בעודה טריפה טרם מהה מוקת גם כשישחטוה כ"ש אם מהה מתוך טריפה שמוקת והנבילה דקרא סתמא כן כמו דהטריפה דקרא הוא ע"י טריפת ודריבית ארי כן הנבילה מה שהמית הארי עם טריפתו ודריביתו ואין תהי' הנבילה משובת מהטריפה ואולי גם ר"מ הכהן ל"א זה אלא ע"ד העכו"ם להראות שהתורה חסה עליהם וכלפי ד' ר"ל המוצא ברה"ג שהוא בסיפך מזה אשר אולי התלוננו ע"ז) וגם דרז"ל דרשו בע"א ומובא ברה"ג הם לא הולכו לדרוש זה דכבר ה' ידוע זה שנאמר ופרלה טהרה ומהכתוב נלמד הכל כי התורה לא תכתוב ד' שלא במקומו (ואם רק למד"מ אח"כ לא ה' המקום לכתבו שם ותוכל לגלות במק"א שלמלוא יש לזהר מסומא וכן שהכלב חשוב מעכו"ם ואין שם המקום רק מפני ששם למדנו ב' הד' יחד ע"כ נכתב שם ללמוד שניהם ולקרא) וזה הרבוחא דפרלה טהרה אפ"פ ב"י חייב ומשמע דגם בע"ה פרלה דאל"ה הול"ל משום ע"ה ואף דהם עומדים היינו אלל הפרישים אבל לגבי נפשיהו מחזיקים עלמן טהורים וכמ"ש בחגיגה (כ"ב ב') אומר לו שלי טהור כו' אלא דחכמים לא סמכו אשמירתן וגזרו עליהן טומאה ומ"מ אינהו זהירי מלאכול עם הטמא. ונראה דגם המדרש מוהתקדשם ל"א אפיהת הגוף דהיה מלוא דא' אף דאינה חובה א"ל להוסיף חיבור רק אכילת אוכלין טמאין דפסול גווי' לאו דאורייתא וכמ"ש ביומא (פ' ב') רק מיח"ד או גזירה ישינה וע"ש ביה"מ ואסמכ' אקרא דאפי' כפי ד"ת ומקמי הך גזירה מלך הקדושה יש להתקדש מאכילת ד' טמא אף שלא יטמא גופו ע"י. ומ"ש תוס' לטמאות גופו אין כ"ל טומאה גמורה רק משום דקרי ל' והתקדשם קרי להיפך טומאה וע"ד לשון הכתוב ביהושע אם טמאה ארץ אחוזתכם ואכתי ל"ג טומאה על ארץ העמים רק שהוא היפך הקדושה דא"י המקודשת מכל הארלות כמ"ש בספ"א דכלים. ודבר זה ה' בזמן הבית ומשמת ר"ג הזקן בטל טהרה ופרישות (הבאה ע"י הטהרה כדתי רפ"ב שם) כדמתן בסוף סוטה. ונראה דה' אז סמוך לחורבן שהתחילו המלחמות והעירובוב ואח"כ הגלות שנתערבו בעכו"ם לא ה' אפשר ליטמא בכל חומר ודקדוקי השמירה שזהרו הפרישים בזמן הבית ועכ"ל לשון משה שדקדק בו ההי"ט משום דבטלה משמע שלא לגמרי רק דל"ש וכמ"ש תוס' שבת (כ' ב') ד"ה אין וזה פסק לגמרי עכ"ל משה דמשמע לגמרי (ובתה"ג ר"ס קע"ה כ' כך שנו חכמים מיום שחרב בהמ"ק אין טו"ט ואולי כוונתו ל' המשנה בסוטה (מ"ח א') מיום שחרב כו' ויטל הטעם כו' הטהרה נטלה את הטעם כו' דמכללל שמעי' דמחורבן בטלה טהרה וי"ל אף דמשמת ר"ג ה' מקמי חורבן וכמ"ש בשבת (ט"ו א') דאכתי רש"ג נהג נשיאות בפני הבית והוא הנהרג בחורבן י"ל דמשמת ר"ג היינו טהרה יתירה דומיא דפרישות בכל דקדוקי החברים וחסידיים משה אבל אכתי נשאר טהרה בעלמא עד החורבן דניטל ג"ז). ומ"מ משמע דנהני אף בח"ל דר"ה א' לרבה ברי' בסוטה (מ"ח א') טהרה יש כך אף שה' בבבל דא"ל ליטער באפר פרה וא"ל שלא נטמא בטו"מ וכמ"ש תוס' נזיר (כ"ד ב') ד"ה ת"ש מלכד טומאה אה"ע ומ"מ מה דאפשר ליטער עבדי' וקרי ל' טהרה כשנטהר ממה דאפשר וממילא כיון דיש ע"ז שם טהרה הר"ז בכלל המלוא ג"כ ליטער מה דאפשר והבאים ליטער זהירי ב'. ומ"ש הרא"ש פ"ח דיומא ס"ס כ"ד דיטער היינו מכל טומאות כו' ואידנא כו' היינו שם לטהר ברגל דמוצה ולענין חיוב. ואף למלוא לא פרלה עוד. ומ"מ יחידים זהירי בה :

על האמת ולא יאמינו למה שיאמרו להם טועים אתם ושזה מותר
 שהם מוסריים-הדברים ותופסים כשיטתם ולא ישובו מפני כל
 ולפיכך יזלזלו בקדושת ישראל ויאמרו שאין קדושים וזהו הדין
 במצות וע"כ למדו שם מזה גם לישראל ע"ה דגמי סרי מלחא
 כגון בני מדה"י דככותים דמו יחזיקו בה"מ שאין קדושים
 ומדקדקים במלות כמוהם ויזלזלו בה"מ ולא יאמינו כשיגידו להם
 שהאמת אינו כדבריהם כי הם סרי מלחא ותופסין דבריהם
 ומהגם בחזק ולא ישובו מפני כל ויזלזלו במי שא"ע כן. ועיקר
 הדבר מקרא דע"ק אתה הוא בכותים שהם עם אחר אלא
 שחכמים המזו מזה גם לע"ה מישראל ובני מדה"י דחיישי' : :
 בזה לכה"ג אף שהם מצב"י. כ"ג פי' הגמ' שם. ובמדרים ט"ו
 א' דילפי' מצ"י דרבנן ההיא ברייתא אחרינא היא ולא מוקי
 לה ר"ח בכותאי כלל בדבדירו ל"ש ב"י דרבנן ורבנן לא גזרו
 גזירות שלהם אלוהים כלל ובריי' דפסחים דמוקי בכותאי היינו
 ברייתא דספרי הגו'. והנה נודמן לירי שבע מס' קטנות הגמ' מ'
 בפפד"מ וראיתי שם במס' כותים הג' סיוס הדרש כשאתה
 קדוש לא תעשה עם אחר קדוש למעלה ממך וזהו כמ"ש ואולי
 גם בספרי פל"ז ל"ל קדוש למעלה ממך והמפ' שם העיר
 מהא דפסחים בכותאי אלא של"י לפרש סיוס הלשון דמסרי
 מילחא וכו' דברים כמלעיג עדיה ואלו הם לא עמדו על
 אמיתות כונת ד' ר"ח וטעמו לפי של"י הך ברייתא כמו שיפוט' ש'
 בד' והלך דדרכי פריי וזמניו ההולכים בשרירות לבם לכתוב
 ד' נגד רז"ל והאמת כמ"ש. ועכ"פ הנה מזה יסוד למ"ש
 להחמיר בארצות הישמעאלים דאין לחלק בין כותים לעם אחר
 לגמרי ובלבד כשיעשו ד' עפ"י התורה דבלא"ה פשיטא דאין
 לחוש לחומרי דתם והישמעאלים שאין שותין יין יאסר לשחות
 יין בפניהם אבל בזה שהטבילה לקחיה מחומריהם והם יחשבו
 שמדקדקים במלות תורתנו יותר מאתנו בזה הוא דשייך הא
 דכי ע"ק כו' שהרי ע"י המלות אנו קרויים ע"ק ואין לנו לגרום
 שהם יחשיבו עליהם ע"ק יותר כ"כ בזה. ובתבתינו אגב גררא
 דאחי לידן שריתי להזכיר ד' רמב"מ הגו' כי ידעתי האנשים
 עיניהם פתוחות על ענינים כאלו למזל עילה להלעיג על
 מנהג הטובלים ולומר שובב מן הישמעאלים ונתפשטו אלינו
 מאחז"ב הגרים בארצות ישמעאל וידעו כי כבר קדמונינו עמדו
 על הכל והם א' כי בארצות ישמעאל על האמת אסור מטעם
 הגו' ובלפרט לא זהירי בזה עפ"ד הכלבו שם עיקר הטעם
 דבספרד זהירי מפני שאין שם לינה כ"כ יעוש' (ואפשר ג"כ
 מפני שזימי קדם היתה ח"י הישמעאלים וע"כ נהגו בזה) וכן
 בארצות ישמעאל משא"כ בלפרט ופרובינצא מדינות הקרות ומפני
 הלינה מנעו (וזהו בזמנים הקדמונים שהיו זהירים הרבה מן
 הלינה וכמו שראיתי בס' מסעות בנימין שבארץ. . . אין איש
 יולא מבייתו בחורף מפני הקור וזה בזמנים ובזמנינו אף במדינות
 הבלגיות ויותר לזאת יותר נוסעים גם בחורף ואין יראים
 מפני הלינה) וממך שכתובה בחורף לא נהגו בזה גם בקיץ].
 (ועי' [בהה"ג] בר"ם קצ"ד הביא רק טעם דנקיות ול"כ
 טעם הב' כלל נראה דס"ל דאינו עיקר) ומשמע דלית לי'
 תק"ע ודבטלה ג"כ לתפלה (וא"כ ע"כ אין התשו' לרה"ג
 נמשכה עם הקודם דרה"ג ס"ל (דל"ב) כמ"ש הר"ף בשמו
 וס"ל בדחיאל לתק"ע ולא בטבילה) ורק מס"א מזריך. ונקיות
 נראה דהכונה כמ"ס מסברא דטוב טהור מטמא ומשמע דלא
 בשי"ש לשון חייב לטבול רק יטבול משמע דלמזל בעלמא
 א' ולא לחובה כדיוה"כ דקבלוהו כ"י לחובה להיות נקיים
 משא"כ בזה רחידה מסברתו ולמדה מזמן הבית דה"ג גם
 עכשיו ראוי לטהר בטהרה האפשר. והרמב"ן ר"פ קדושים
 שמה קדושים מהו למזה על קידוש במותר כ' ולכן יפרוש
 עלמו מן הטומאה אע"פ שלא הוזהרנו בתורה וכמ"ש בגדי
 ע"ה כו' עד שיקנס הנקיות בידיו וגופו כמ"ס ברכות (כ"ג
 כ"ו) סע"ב והתקדשתם כו' אע"פ שאלו מדבריהם עיקר הכחוש
 יזהיר שנהי' נקיים וטהורים ופרושים כו' יעוש' צ' הנה לפ"ד
 זה בכלל מ"ע קדושים דמשמע דלפ"ד הוא מ"ע מיוחדת והדר
 מח"ש בסהמ"ל כמס"ל וכ"כ הה"מ סוף ה' שניינס בקיזור
 זכרון מזל קדושים על הקידוש במותר ולקח מרמב"ן וכן
 לעשות

עליהם ואומרים למדתם מנקיות הישמעאלים] דאי זהירי משום ח"ה
 לא די בדחיאל רק בטבילה ובכ"מ פ"ד מה"ת כ' דהרחיאל
 היינו ס"ק והלשון רחילה ל"מ בשפיכה ונתינה וזה ל"מ בט"ק
 כדאי' בגמ' :

וּמִצַּאתִי יסוד לד"ז שיש לישראל להחמיר בדבר שעם אחר
 מחמירים ע"ע במה שהם למדו ממלות תורתנו
 אעפ"י שפ"י משפטינו אינו חובה שלא יא...רו הם לישראל אין
 שומרים מורתם בצרייתא דמס' כותים הגמ' ע"י הרמב"ד ובש"ס ד'
 ויטאמיר בספ"א דאין לוקחים מהם בשר כוס כוס ושיליל שהם
 אין אוכלין אותו (שהוא אללם בכלל כבלה) וישראל אוכלין
 שא' כי עם קדוש אתה לד' אלקיך וכפי הנראה הכונה דילפי'
 מזה שלא יגרום טעם אחר יחשבו שאין קדושים שהרי הם
 פרושים ושימורי החורה יותר מהם ואע"פ שהוא באמת מותר
 לישראל והך קרא גבי לאו דטבילה כתיב בפ' ראה לגר וגו'
 לנכרי כי ע"ק וגו' ור"ל שהגרים והנכרים אין קדושים ואוכלים
 גבלות משא"כ אתה וע"כ אלו הגרי לאריות שהם מחמירים
 יותר בגבילות ובאזהרה זו א"א לישראל להראות קולא לפנייהם
 שהחורה א' בזה להיות עם קדוש נגד הנכרים ולא להיות עוד
 מקילין בקדושה נגדם והנה גם לפי זה גם בלאו דלא תתגודדו
 נח' כי ע"ק אתה וגו' מכל העמים ובספרי פ' ראה פכ"ז דריש
 אקרא זה לא הגרום לעם אחר להיות קדוש וע"ש במפרש ז"א
 דדייק מלת אתה יעוש' אבל לא פ' במה יגרום זה ובאמת
 כל העמים [ר"ל עמים הקדמונים] ערלים וטמאים ואין קדושה
 שייכה להם כלל ולא נק' גוי קדוש ועם קדוש אלא ישראל קדושים
 ובגיטין ל"ח ב' דליהוי עם קדוש קאמר שאפי' העבד שחייב בקלח
 מלות כ"ז שלא נשתחרר אין עליו שם עם קדוש. וע"כ הכונה להיות
 קדוש בעיני שכשישראל חוטאין בד' שהעמים זהירים בו הרי הם
 מחשיבים עליהם לקדושים נגד ישראל. ולפי שבעמים יש שעושים
 משכלם שלא להתגודד ולהקרח על המת עכ"א כי עם וגו'
 ואולי יכלול בזה ג"כ דא' שהעמים נוהרים בכה"ג מה שראוי
 לזהר (ואולי בכלל זה ג"כ מ"ס מג"א סי' רמ"ד ססק"ח לענין
 שבת נגד העכו"ם הזהירים באידיהם) גם נראה דבכלל הזה
 ג"כ מ"ס יבמות (כ"ב א') שלא יאמרו באים מקדושה חמורה
 לקדושה קלה ע"ש. וכן בזהו קרא דטבילה דרשי בספרי פק"ד
 כי ע"ק אתה לד' אלקיך קדש א"ע במותר (כ"ה הגוס' בספרי
 שם פי' זר"א והנה כן ע"פ הילקוט ורש"י בחומש) לך ד'
 המותרים ואחרים נהגו בהן איסור אחר"ל היתר בפניהם ע"כ
 וע"ש בהרא"מ נדחק בפ' זה וגם ק' לפ"ד היל"ל רק א"ע במיתר
 לבד ומה לורך עוד להא דדברים המותרים כו' דזה ע"א ולא
 משום קדש במותר דהרי לא אלא בפניהם ומה שיאמ' הכא
 כלל. ולדעתי פשוט הכונה בזה להווא דמס' כותים דלכך
 חזר וכ' ע"ק דטבילה לומר דאתה ע"ק ואין לך לגרום לעם
 אחר להיות קדוש ולפיכך לריך לקדש א"ע במותר ולא במותר
 דעלמא דרך גדר דהוא מקדושים מהו נפ"ל רק מלשון ע"ק
 עמה הכונה לגבי עם אחר. ופי' אחרים דהכא ע"ד מלת אחרי' :
 המורגל בהלמוד בכ"ד על העכו"ם עי' פסחים ה' ב' כ"ד ב'
 ב"מ ק"א א' סנהדרין כ"ב ב' מולין ק"ח ב' ועוד טובי ולא
 יורה היתר בפניהם שיחשבו עליהם לקדושים יותר ובפסחים
 כ"א א' מחני הא דדברים המותרים ואחרים נהגו כו' אחרים
 ישראל ומיהו ר"ח מוקי לה בכותאי ונראה דכונתו להאי דמס'
 הותים דעל מקרא זה הוא שגרש הלכה זו בספרי. ומ"ש שם מ"ס
 דמסרכו מילחא אין הכונה כפירש"י שם ע"ש דלמ"ד גרי אריות
 מה בך דמסרכו ואפי' למ"ד גרי אמת מאחר שגבולים מישראל
 לגמרי ולא נגריים אחריהם כלל מהיכ"ת לומר דמסרכו מילחא
 ייבואו ליגרר אחריהם ומהיכ"ת ליגור גזירות בכה"ג ולכן פי'
 ל"ע וגם הלשון דמסרכו מילחא אין מדוקדק לפ"ד והול"ל דאחי
 לייסרך כלשון הגמ' בעירובין (מ' ב') סוכה (ל"א ב') שבת קל"ט
 סע"א ב"מ ע"ה א' בכורות ל"ה א'. ואנו שזכינו לאור המס'
 כותים וכפ"מ שנתברר לנו בזירוף לשון הספרי דנחברר דהדרש
 ד' המותרים מקרא דכי ע"ק קאי אכותים ומשום קדושת
 ישראל הוא ולא משום דמסרכי כותים נראה לפרש גם לשון
 הגמ' דמסרכי מלחא הכונה שמסככים הדברים לא כמו שהם

לשחיטה דא"כ וכ' הרמב"ן והר"ן צמ"י שם דלא תליא בפלוגתא דמל"כ דתני מכשירין ולא מלוה ע"ש) וכיון דא"ל ליטרה לגמרי אין מלוה וזה ג"כ ד' הרא"ש ביומא ורמב"ם בה' ש"כ ע"ש אבל גם הם ל"א אלא לחיוב אבל למלוה ומד"ח י"ל דמודו וכמ"ס דרבר"ה בסופה ורב דירושלמי ומדע דהא צוה"כ מודה אותו גאון ג"כ וג"כ הטעם משום נק"י כמלאה"ש כמ"ס הרא"ש שם ובאז"ג ריש ה' פיוה"כ והטעם ש"כ בס"ס רל"ח משום נקיות קאי לתרווייהו וכמ"ס בס"ס ש"א גם אע"כ משום נקיות ואף דשם קרי לה רשות היינו רשות דמלוה כמ"ס רשות וזה הגאון עשאו חובה משום מנהג והרי חזיקן דחשו ליטרה מה דאפשר :

וזה גם לסומאח זיבה וחשש מ"ס פכורים אפי"ג דג"ל לתק"פ כמ"ס מ"א ר"ס פ"ח מ"מ החפץ בטהרה טובל גם לז"ס וכ"כ במ"א סי' תר"ו ססק"ח בפי"כ לטהרה (וגדולה מזה מלינו בצרכות כ"כ סע"כ הבו לדידי דליכא עילוי לא הא ולא הא ור"ל שאינו טבול יום וזה ל"ס כלל לתק"פ דהא ראוי תורה לטבול יום כמ"ס שבת פ"ו רע"ב ולחולין גמי טהור גמור הוא רק הואיל ונק' טמא עדיין לתרומה כמ"ס ביבמות (פ"ד ב') ומדרבנן למחנה לוי' כמ"ס שם (ז' ב') י"ס בו מפליגותא גם לברכה"י כשיהי' טהור לגמרי. וי"ל עוד קצת רא"י לטבילה בלא תק"פ מהא דצרכות (ט"ו א') כאלו טבל ואי ר"ל דהא ל"ל לטבילה רק דהיא חשוב כטבילה לטמא הול"ל כאלו טמא וטבל וע"כ דר"ל שהוא לרי"ך לטבילה וכאלו הוא טבל ואי אין טבילה אלא כשהיא לצורך טהרה או לתק"פ א"כ לענין מה הוי כאלו טבל הרי לענין זה ל"מ כלל דלא מלינו שזיעל גמ"י לתק"פ כשאין לו מים וע"כ דהתם אקרא קאי דלא מיירי מהק"ע מ"מ למלוה הוי לטבול לתפילה ולענין הך מלוה בשעה"ד דל"ל מים הוי בזה כאלו טבל וע"כ בתמים דע"ס סי' ר"מ כ' דסמכו עמ"ס כל הנפנה וטמל כו' כאלו טבל יעו"ש. וי"ל דשם ר"ל השתא דבעלוה לטבילותא ולענין טו"ק איכא עוד מ"ס בצרכות (כ"ב א') ע"ס וברש"י ד"ה מכאן ובתוס' שבת פ"ו רע"א סד"ה דב"ק א"י להיות בלימה ויראה ואין ק"ר וזוהי הדעת עובר אלא ע"י הטבילה. ובדבר זה לא נחלקו. וריב"ב דא' אין ד"ת מק"ט ר"ל דאין זה מו"ק לד"ת. אבל מ"מ הרי את ד' אלקיך תירא מלוה בפ"ע וחיוב תמיד שחינו נפסק אפי' רגע אחת כמ"ס בס' החינוך סי' תל"ב. ואם במקום חיותנו הגריו ללימה ויראה כשא"ע בתורה עכ"כ. ואולי מלי נחטא כמ"ס למען תהי' ייראהו ע"פ לבתי תשאו. והא"ס הירא את ד' ובמלותיו חפץ ע"כ לרי"ך לטבול כדי שיוכל לקבל מורא שמים עליו. ואפ"ת דכות ריב"ב דהלא כה דברי כאש שדחה ושורף הטימאה ע"י המאור שבה המחזיר למושב כמ"ס במד' איכה ע"פ אותי עזבו אחתי לא אפרוק מי שאין שקוד כ"כ בתורה :

ח) וכן גם בלאו תק"ע ועזרא לא בא לחקן ולחדש הטבילה דבימיו בזמן הבית הוו זיהרי טובי בנא"ה ויש בה משום מלוה מה"ס אף שאינו חיוב. ועוד למ"ד טבילה בזמנה מזה ור"ח בתוס' יומא ח' א' פוסק כן דל"ד. כל ב"ק מלוה לטבול ביומו מא"ל. אבל מי שיש לפניו מקוה ודאי טובל בלא"ה ולפי שלא היו מקואות מלוות כ"כ או חוליס דא"ל מפני הליכה וע"כ נכתבו מטבילת מלוה ובא הוא ומידש האיסור בתורה ותפילה עד שיטבול או בט"ק. ולפי שחכמים לא רלו לייחא לעזרא תקנה של איסור וביטול תו"ת א' בלשון נק"י דתיקן טבילה דממילא בא ע"י תקנתו עוד זיהרות נוסף בטבילה ג"כ דמי שח"ל לו לטבול יחי' נזהר מליטמא או יראה לתקן לו מקוה וע"י תקנתו הוכרחו להרבות להם מקואות ולהכין להם. וזה יתיישב בלשון ותיקן טבילה שנחקק בו בש"מ לב"ק פ"ב רע"א בשם שיטה יעו"ש. ולמ"ס אה"ל שיהיו מובלין דזהו לאו מתקנתו אבל לשון ותיקן שח"ר יפורש לא על עמס הטבילה רק על תיקון איזה דבר בה וכיו"ב בשבת (י"ד ב') שצ"ש תיקן כחובה לאשה והוא לא תיקן גוף הד' רק התקין ענינה להיות כל נכסין אחראין כמ"ס בכתובות פ"ב א'. וכן מ"ס בטלוה לטבילותא כלפי הלשון מתקנתו שתיקן טבילה א' גם

לעשות הישר ג"כ מרמב"ן שם ובפ' ואמתקן וכל התורה בכל פת ע"כ לא תלוה הפרט וחכמים פרטו קצת מהם עשאו דין גמור ומהם מד"ח והכל מדבריהם ע"ש וכונתו דהמ"ע מה"ס מסרה לכ"א כפ"מ שהוא יוסף לו איזה קדושה וטהרה ומ"ס חכמים מלוה כוללת או מד"ח לכ"א זהו מדבריהם ומשמע דר' רמב"ן הלכה וזהו ד' בה"ג ג"כ דמנה והתקדשתם וכמ"ס דמ"י רמב"ן ל"ע וגם ת"י רשב"ן בזה"ק אות נ"ו דר"ל נט"י ע"ס תמיה דהיה אסמכתא ונט"י דרבנן כמ"ס בשבת י"ד ב' ובכ"ד ולא היל"ל לה"כ שהביאו לאסמכתא רק למנות נט"י (וזהו ג"כ לפמ"ס כולס דבה"ג מונה כל מלות דרבנן ולדעתו ה' כ"ל פיקר דגם הוא מודה שאין למנות דרבנן כלל דא"ל שיפור ולא בא למנות מדרבנן אלא מק"מ ונ"ח שם על גסיס שנחחדשו אח"כ והרי מלינו התורה קובעת מלות לזכר הנסים דינ"מ מזה למדו שאלו היו הנסים אז ודאי ה' הש"י מלוה ג"כ לעשות איזה זכר לגם וכד"ס במגילה י"ד א' ומה מעבדות לחרות כו' ומה שהם מדרבנן ולא נכתבו בתורה הוא לפי שצדין לא היו הנסים בזמן מ"מ ובכה"ג ס"ל למנותם אבל שאר דרבנן שהיו שייכים גם אז אלא שהתורה לא ליותה עליהם ובאו חכמים ומידשו ככה"ג מודה בה"ג דל"ס למנותם כלל כיון דל"כ בתורה וע"כ לא שייך למנות עירוב ונט"י ומה דמנה הלל כבר כ' רמב"ן ט"ו א' ד"א דהוא דא"ו ע"ס וכן על ייחוס אבנים והשאר שם די"ג ומ"ס ק' ברכות י"ל דהוא אלאו בכלל מלות לפבדו ככ"ל דגם רמב"ם מנאה על התפלה ומלות התפלה הן בכלל הך ברכות וס"ל לבה"ג גם ברכות שבהודאה האחרות הם מכלל עבודת הלב כמו התפלה ונכללו בולעבדו ואע"ג דהוא מונה לעבוד ד' מלוה בפ"ע כבר נז"ל טעמו ודבריה ליוויס י"ס על עבודת ד' כ"כ בעיני דעתו ואכמ"ל מזה :

ז) אבר העיקר כמ"ס דרעמו כהרמב"ן במלות קדושים והוא מפרש זה אוהתקדשתם ומ"ס בתו"כ מה אני קדוש כו' היינו בטהרה כמ"ס רמב"ן שם ממיר דטהרה נקרא קדושה וכ"מ מהמדרש דבתו' חולין הנו' ומהגמ' דברכות הנו' דרש"י טהרה מוהתקדשתם דנק' קדושה ומה אני פרוש היינו פרושה מתאמת ולפי' שש"ר הסמיכו נט"י אוהתקדשתם דעיקר המ"ע אנקיות אלא שהתורה לא קבעה בזה מלוה כוללת לכ"א ומדרבנן קבעה חובה לכ"א וזהו מדרבנן אבל מ"מ הוא בגלל והתקדשתם וכן מה שפרשה טהרה בישראל הוא ממ"ע זה ואע"ג דאיהי חובה כ"י קבלוה עליהם חובה ולפי' י"ל דל"פ אמר' שהביאו התו' חולין וא"ל למש"ל דפליגי רק ד' המד' הם אחר שפרשה טהרה והחמירו כ"י ע"ע ולא מתק"ח ה' זה אלא שצנ"י החמירו ע"ע (וכ"ד בגידה צנ"י החמירו ע"ע כו' ד"ג וגם זה בכלל והתקדשתם תוס' נקיות וטהרה) ושוב מדקבלוהו ע"ע הסמיכו המדרש אוהתקדשתם ולא דרך אסמכתא הוא אלא שהתורה לא ליותה חובה בטולל וישראל קבלו ע"ע זה מכלל מלות והתקדשתם ומ"ס אזהרה ע"כ לאו דוקא ואסמכתא הוא דהא טומאת גווי' דרבנן כמ"ס ביומא פ' ב' אבל לפמ"ס לאו אסמכתא בעלמא הוא כשאר אסמכתות אלא דמה"ס אין בזה ליווי כולל לכ"א בשוה ובנ"י קבלוהו ע"ע אזהרה אחולין בטהרה ולפי' גם מדרש זה וגמ' דברכות רא"י לבה"ג דמוהתקדשתם הוא מלוה זו ל"א קדושים תהיו ולרמב"ם דלא מנה מלוה זו ל"ל כמ"ס דמסכתא החמירו מדקראתו תורה וס"ל לגאון הנו' דאף משחרב ביהמ"ק ומשמע ר"ג הזקן בטלה טהרה וכולנו ט"מ מ"מ בזה דאפשר לרי"ך לזיהר וכמ"ס. וד"ז מלוה מקבלת ישראל בזמן הבית דס"ל דאכתי לא פסקה גם עתה והוא בא לחדש חיוב זה וע"כ כ' וכן כו' דמשמע דהוא דומה ליוה"כ להיות בחיוב ומ"מ ל"כ לשון חייב לפי שחיוב זה לא נהגו בו כ"י ולא פשט וכמו דיוה"כ שפשט חיובו בישראל והוא בא לחדשו ולקבעו חובה. וגאון אחר נחלק עליו שם בס' קע"ד ומודה ל' ביוה"כ ופליג אשאר יה"ש משום דאנו ט"מ ומה הנאה יש כו' ור"ל דעיקר הטהרה הוא שיהי' טהור לגמרי (וגם למ"ד טבילה בזמנה מלוה אין הטבילה המלוה אלא הטהרה וכמנאר בחולין ל"א סע"א דמדמה טבילה

ד"ר"י ע"ש ועוד דגם בתלמודין הוא פלוגתא דתנאי לישיא חי לטבילותא ח' זעירי או לטבילותא ולרד"י ל"ב לטבילותא ולא שבק' מה דמספקא לתלמודין דתנאי בלישיא מפני פשיטות הירושלמי וכמ"ס ש"ך שם אלא דבאמת אין לאפשי פלוגתא וגם בתלמודין אין הכונה דטבילה לגמרי רק מתורת חובה ולאסור בד"מ כש"ל לטבול :

(ז) ור"ן מבואר בירושלמי שם דר"ח ח' בקרייתא מה מובלי שמרית עושין יזון ויתנו ובפירא ח' לטבול וכן שם אח"כ קאמר ד"ז רחב"ל לר"י ברי' ע"ש ובהר"פ (ומהו בפנ"מ שם פי' פי' אחר ולפ"ד מבואר דטבילה לגמרי ע"ש). ונראה מ"ס שם ושם בההוא פירא מלת בההוא ט"ס ול"ל כד הוה. ור"ן דירושלמי אפשר דהוא זעירי דבבלי. וע"ש בהר"פ פי' מפני הסכנה בלילה ופשט היינו בחגליות וכן יתנו לפ"ד ע"ש ולא מחזור דכיון דהולכין ללמוד אלל רבם לאו רגילות הוא. ואפ"ת כמ"ד שונה הלכות סחם דמשמע אפי' שאין רגילות וכן מ"ד ובלבד שלי' אזכרות משמע אפי' אין רגילות וכדא' בתלמודין להך מ"ד דמליע כמי הגמ' מ"מ קשה מ"ס בלילה דלשון שונה משמע דאפי' ביום ויוכל לטבול הותר זה. ומיהו בתלמודין כ"ז רע"א אבריתא דב"ק שא"ל מי' כו' עשאן ר"ן כהלכות ד"א כו' משמע גם הכי הלכות דשרי דוקא בשא"ל מים וכ"ה בירושלמי דמיתי הכי ברייתא דב"ק כו' אמתני' דב"ק ושם אח"כ אמתני' דה' עומד ח' כש"ל מים לטבול אף ר"י מודה ע"ש וא"כ אף לחיך מ"ד דשונה הכל בשא"ל מים וע"כ לא הותר אלא בלילה. אך בירושלמי לא מיתי הא דר"י מתיר בהלכות ד"א ודעשאות כהד"א ומשמע דק"ש אסור לר"ה כמו דאסור באגדות ושל"י אזכרות ובק"ש איכא אזכרות ודמיה לאגדות אלא דבשא"ל מים שרי ר"י גם בזה וה"ג הכי דר"ח ור"י ורחב"ל דשרי ב"ק בלילה היינו גם לשנות במה דאסור וכר"י והיינו אסודות' דזעירי דטבילה דבמערבא לס"ל טעמי' דר"י דעשאות כהלכות ד"א אל' משום דטבילה מלאסור בד"מ כש"ל מים וכדס"ד בתלמודין (כ"א ב') אליבא דר"י דמתני' דס"ל ב"ק מותר בד"מ אלא דדמי מדר"י בסוף פרקין ולהירושלמי דהיינו רק בשא"ל מים לגמ' דהתם לריכא טבילה בדאיכא מ"א ומקוה לפניו. וגם במ"ס הר"פ משום סכנה דוקא לא מחזור דהא שם מובלי כו' ויתנו לשון רבים משמע דהיו הרבה יחד שם ואין סכנה בלילה אלא לילך יחיד כדא' בכ"ד רק נראה הו"ל ומפני הסכנה הולכין להכניף הרבה יחד ולהמתין ח' לחבירו ומתעכבים הרבה ע"כ מיחה בהם. ויותר נראה דה' אותן מקוואות בעיר ולא ה' סכנה כלל מדא' דר"ח עבר על תרעי דימוסין כו' ואם הם טעו וסיכנו עצמם כדי לטבול וגם לא היו יחידים איך הוא עבר יחידים שם ושלא לזרך לטבול ועוד דא' מה מובלי שמרית כו' יזון כו' משמע דלא הניחוס לטבול אף שכבר היו שם. וזה תימא כיון דכבר סיכנו עצמם בהליכה ויזכרו לחזק ג"כ למה לא יטבולו אחר שכבר הם שם והטבילה עצמה משמע דאינה סכנה בלילה ודחוק לומר דהוא רק אזכרה אלהבא שלי' לטבול דהלשון מה עושין פה יזון כו' פשטותו לי"מ כן. וע"כ נראה דלא ה' סכנה כלל רק עיכוב זמן כי היו שפרי המרחץ סגורים בלילה וכ"ה ג"כ בפ' החרדים להירושלמי שם. ולפני רבינו ז"ל לא ה' פירוש הזה בעת כתבו משו"ב זאת. והולכין להתעכב עד שיקיץ בעל המרחץ ויפתח להם ועו"א מה עושין פה היינו על תרעי דימוסיה להמתין עד שיפתחו להם דא"ל להמתין ומותרים לשנות כיון שא"ל מים עכשיו וכר"י. וממ"ס שם על משנה ה' עומד ב"כ וב"כ אין מטריחין עליו ע"ש לשון אין מטריחין משמע דמשום מירחא בעלמא כמי א"ל לר"י (ואע"ג דברישא שם ח' יטבול וימות אף דלשון ימות לאו דוקא דכי ס"ד דמייב להסתכן בזה אפי' הו"ד וע"כ גוזמא בעלמא הוא מ"מ משמע דהוי קלח משע' וסכנה טפי מטרחא בעלמא מ"מ לשון מטריחין דסיפא משמע אפי' טרחא בעלמא אין מטריחין ורישא רבותא נקט וסיפא רבותא נקט) וכ"מ עוד שם אח"כ עיר שמעינה רחוק ה"ז קורא ח"ש ויורד וטובל ועולה ומתפלל אם הוא אדם מסויים

ע"ש

על הביטול כן אכל ודאי לא ביטלו גוף הטבילה מה שהי' מטה גם קודם אלא שביטלו האיסור דתו"מ ועכ"ל כן להסבירים דלא בטלו להפלה אי"כ הר"י ע"פ לר"ך לטבול להפילה. ובפסקי הרי"ד לזכרות חמה כן עליהם. אכל הפשט כמ"ס דבנא"ה ג"כ היו מובלין אם אפשר ולמאן דא"ל יטבול מחפילה עד שימלא מים. ולחזרה בטל דא"ל להתבטל גם מחזרה. ואפשר נמי משום דתפלה יש לה תשלומין ל"מ כ"כ שלא יוכלו לטבול. ובטלו רק לחזרה שלא יטבול כל היום מחזרה. ולשון הרמב"ם סוף ה' ק"ש ופ"ד מתפלה מכיון כמ"ס. וכ"מ לשון בה"פ פ"ג דברכות (ד"ז ד"ב רע"א) והשתא נהי' עלמא דקרי ב"ק כו' קמי טבילה ע"כ ול"א בלא טבילה או דא"ל טבילה משמע דזה לא בא לומר שלא יטבול ואע"ג דלא הזכיר ג"כ לטבול אלא בזיה"כ משום דלאו חובה מ"מ מזה הוי ומשמע דנהגו נמי בזמנו ובא לומר רק דרשאי בתו"מ מקודם [התפלה] ל"ל הטבילה ולא לבטל המקוה. ובלאה"נ הרי דברכות יח רע"ב אבני' דנחית וטבול פירש"י כדי לעסוק בתורה. והא מקמי עזרא הוי וע"כ דודאי למזה הוא גם בלאו חק"ע להיות באימה ויראה ועזרא תיקן לחובה ובטילה לתקנת' ומ"מ נשאר הדבר כמו שהי' והתוס' ב"ק פ"ב רע"ב סד"ה אחא ש"ל לאו לר"ת כו' י"ל דל"ל דמשום מזה דלאו חובה יכניס עצמו ללער גדול כזה והם לשיטתם בחולין ב' דאכילת חולין בטהרה חובה אכל למזה ומד"ח ודאי ל"פ אפי' דקרא אסמכתא מ"מ מסבירא נמי לס"ד דל"י מזה : וגם מלך חק"ע הרי כ' התוס' חולין קל"ו ב' סד"ה כר' דאע"ג דנהוג כריב"ב הרבה מהם היו מחמירין לטבול ע"ש דר"ל מחמירין לגמרי כחק"ע שלא לזרך קודם דההוא דטבילה אפי' דבטלו לגמרי תליא בפלוגתא דלישיא ועיקר הסמיכה ע"מ דנהוג ואע"ג דנהוג כיחידא מד"ח להחמיר ע"ש אפי' כמ"ד שאינו הלכה כדאשכחן במשנה בינה כ"א ב' ובכ"ד ועובדא דר"פ ור"ה בדר"י דברכות כ"ב ב' ה' אחר דנהוג עלמא כי ה' בדור רב"י והחמירו בה לענין ברכה וכ"ס אחר התלמוד דאיכא עוד כ"פ דל"ב לתפלה וד' ריא"ז בפסקיו הגד"מ דשלא כדן נהוג ודראוי להורות כחק"ע והובא בקיטור בש"ג גם בטו"ח ס"ס רמ"א סיים המחמיר תע"ב ומכר ג"כ בש"ע ס' תרי"ג ובכלבו ה' ר"ה ר"ס ס"ד כ' לולי לית אלה הארנות מיחייב כ"י כו' ובספרד שא"ל לית מובלין כו' ומפני שתפלות ר"ה ויוה"כ אריכות מאלד כו' ע"ש. מבואר דהתפשטות הקולא ה' מפני הלינה ומפני שנתרופף בידם בחורף נתרופפה לגמרי וסמכו על המחמירין ואפשר גם בימי התלמוד דנהוג כריב"ב ה' מפני ליתא שהי"ל גם שם כדא' שם דברכות וכיו"ב איזה אונס ולפיכך אותן שהי' אפי' להחמיר החמירו וסיום הלשון הוא מסכים לר' תר"י דלדיה התפלה מקובלת יותר :

ור"שון הגמ' כי אחא זעירי ח' בטלוה כו' משמע דבא"י ביטלוה חכמי א"י שהי' שם עדיין נשיא ובה"ג קבוע וב"ב כיפי' להו בענייני או"ה כדא' בפסחים נ"א ח' ע"ש בחומ' ובחוריות י"א ב'. והנה בירושלמי בפמ"ס אמתני' דב"ק איתא דביומי' דריב"ל בקשו לעקור הטבילה כו' וא"ל ריב"ל כו' ומשמע דשמעו לו שלא הניחוס (ומשמע שם נמי דגם זה רק טבילה ולא ס"ק ובתלמודין כ"ב סע"א לא ס"ל לריב"ל כן ואולי ס"ס בירושלמי ריב"ל וז"ל אל' ר"י דבתלמודין שם אח"כ הא דגדר גדרו דירושלמי ע"ש ר"ח. ובהר"ס סוף ידים הגירסא אלא אחר ר"י כו' ע"ש וקאי אדלעיל דר"י החזיק בידו טובלי שמרית וז"ש ביומי' דריב"ל היינו דריב"ל שא' מה טיבן ביקש לעקור וא"ל ר"י כו' ונראה דגם לשון הר"ס הנו' ע"ש וז"ל אל' ר"י ור"י השיב כן לריב"ב טעמן דטובלי שמרית) ושם אח"כ דמוהגין תמן כו' וכריב"ב כו' ע"ש ותמן דירושלמי היינו בבבל ומשמע דבא"י לא נהגו כריב"ב כלל. והירושלמי נסדר אחר דנחית זעירא לבבל דהרי מזכר בל גם אמוראים מאוחרים ואי נימא דפליג אתלמודין בזה ה' נראה דעיקר בירושלמי כיון דהפלוגתא הוא בדבר הנעשה בא"י דאינה בקאי טפי ועד"ש ש"ך יו"ד ר"ס קמ"ה לענין מירחא

בחק"ע ובדאיכא מקוה לא בני צמ"ק כלל ונראה דאפ"ת
 דלאו משום תק"ע רק משום נקיות כמלאה"ש ודאע"ג דליכא
 טהרה גמורה דהא ט"מ ס"ל דהוא רק לענין זמות הלכ
 דטו"ה ועד"ש יומא ע"ז ב' לומד תורה בטרה מה היא
 כו' בסילוק הראורים. וכן במנחות ק"י א' וכו' דלימדנו
 עזרא דט"ק מהני אף דל"מ לטבילה ע"כ דקים ל' דמהני
 להפצרת הק"ר וזמות הלכ וזה אמת בפ"ע ונאמנים עלינו ד'
 חכמים שט"ק מסירים הק"ר (למי שאין טובל ושרץ צידו)
 והחילוק בין חולה לבריא ובין מרגיל ולאונסו היינו באיכות
 זמות הלכ דכפי ערך זמות הלכ כן לריך הטרה ועד"ש
 בזה"ק פ' ויקרא ה' בע"ז ע"ש ה"ג החולה אין בו ק"ר
 כ"כ כבירא וכן לאונסו כמרגיל ויהי' חולי ובריא בזה קאי
 אשעת הטומאה ועכ"פ הט"ק מהני לענין הך טומאה דק"ר
 וע"כ מהני גם לענין הנקיות דיוה"כ ואפי' בבירי לאונסו דסגי
 בנתינה כ"ל דגם עז"א שם דהמחמיר ע"פ מאריכין ימיו ושנותיו
 והיינו בטבילה במ"ס כדפירש"י שם וכ"ה בהדיא בירושלמי
 שם ע"ש וקאי אברייא דב"ק שנתנו כו' דמייתי מקודם והיה
 דב"ק סתם וליא חולה ע"כ דר"ל לאנסו דבבירא המרגיל
 ל"מ ט"ק והא דקאמר עלה טעם בטול פ"ו ושל"י ת"ח מ"ו י"י
 משום דחולה המרגיל ות"ח כבירא לאונסו אבל ברייתא דבבירא
 בלאנסו הוא ואע"ג דבירושלמי שם מייתי נמי הך ברייתא בהוספת
 ד' בנזכר אחרינא והג"ה שם ב"ק חולה וגם בהר"ש פ"ג דמקואות
 מ"ד העתיק כן גם מתלמודין ע"ש כ"ל דהג"ה דילן עיקר דאי
 נוס' הברייתא ב"ק חולה למ"ל לברייתא הא מחנ' היא במקואות
 שם וגם למ"ד לחשה קשה הא ר' שגאה במשנתנו הערוכה
 בפ"ע וע"כ דהתם דתני חולה אפ"ל חולה לאנסו ואין רא' מ"ס
 דאמרגיל קאי ע"כ הוכרח לברייתא ב"ק סתם דהיינו בריא
 ולאנסו וחולה מרגיל כבירא לאונסו דכיון דחזין במחנ' דחולה
 דוקא ובריי' תני בריא ע"כ דבריי' לאונסו ומחנ' במרגיל
 ודחלי מרגיל כבירא לאונסו וע"כ רק לברייתא לחשה דמהתם
 שמעי' דמחנ' במרגיל ובירושלמי שם כ"ל דשיטתא דלישנא
 נקט לשון המשנה דמקואות אגב שיטתא ואפשר דהיה ברייתא
 דהתם היא נשנית באיזה תוספתא אהך משנה ודרך התוס'
 כ"פ להתחיל לשון המשנה ומתחיל ואין גומר וחסר מלת כו'
 והוא כמו ה"לויים שבגמ' על איזה מלות מלשון המשנה ומפ'
 עלה וכן היה צב"י ליון על לשון המשנה היא ועלה קאי
 ומפ' כדאי' התם ואינה הך צב"י דבתלמודין כלל ובהר"ש שם
 י"ל דלא כיוון להעתיק לשון הברייתא כמות שהיא אלא המכוון
 ממנה כפ"מ דמסיק בגמ' דקאי אחולה המרגיל ג"כ אבל מ"מ
 עיקר הברייתא הנשנית סתם דמשמע בבירא היינו לאנסו דוקא
 וא"כ ר"י דא' שמעתי שמתמירין דקאי אברוי' ומשמע דקאי
 אכל עיקר הברייתא דהיינו גם אברוי' לאנסו ובלא"ה בהג"מ
 פ"ד מה"ת אות ג' בשם ראב"ה יליף מיהא גם לנה ע"ש
 וכ"ש לבירא לאנסו דאמוראי מדמין להו הדדי וגם למסקנא
 דרבא להלכה לפי הג' הנכונה ש' בתש' רש"י ח"א סי'
 ר"ט מדמיהו ע"ש וכ"מ קלת סתומות לשון הטו"ה ס"ס רמ"א
 וכ"מ במג"א סי' תר"ו ססק"ח ש' לטבול משום מים עכורין
 ומשמע דבזה נמי דוקא טבילה דראפטר שאין מלטער והא לא
 גרע מלאנסו. ואיצרא דדבריו לל"ע שסותר ד"ע בסי' פ"ח
 ססק"א ש' דל"ז טבילה למים עכורין כלל ולכא' דבריו דשם
 עיקר דהרי מים עכורין משום זיבה הוא וזו ל"ז טבילה דלא
 חיקין אלא לב"ק וכמפורש במחנ' דז שראה קרי (כ"ו א') ובבריי'
 שם (כ"ז א') ומיהו י"ל זהו בוז גמור דלא בא מהרהור אבל
 הבא מהרהור דאין מטמא מתורת זיבה אלא בראי' א' מתורת
 ב"ק דמטמא גם מאונס כב"ק דמי לב"ק לענין טבילה ג"כ
 ול"ע. ומ"מ מיהא ב"ק לאנסו דחיקין המחמיר בטבילה
 מאריכין ימיו ושנותיו ומד"ח הוא. [ולפ"מ שנתל] דמד"ח
 הוא גם בלאו חק"ע נמי ליטער כמ"ל מההר"י דהתפלה
 מתקבלת יותר ומפני שדומין למה"ש דטהורים י"ל סתירת ד'
 המג"א דהיה דיוה"כ לאו משום תק"ע אלא לטהרה בעלמא
 ואפי' מטומאת זיבות נמי דהתפלה מתקבלת יותר מהטהור וה"ג
 מד"ח בכל השנה והיה ודאי בטבילה דוקא בדאפשר:
 ועי'

עשו אופו כמעין רחוק פ"כ וע"ש בהר"פ מפ' שלא יעבור
 זמן ק"ש ותימא דאיכ' מאי מדמה ל' אדם מסויים והוא ל"י
 זמן ק"ש וע"כ מפני הטורה הוא וכמ"ס הר"פ עלמנו וא"כ
 גם מעין רחוק מפני הטורה הוא והא דטובל לתפלה נראה
 כהסבירים דל"ז לטבילותא אלא לר"ת ולא לתפלה. וי"ל
 להחולקים טעם מעין רחוק לא מפני הטורה אלא משום ביטול
 ת"ת צהילוק הדרך ובמקום ביטול ת"ת בטלו ובתפלה דהוא
 מסור לביא גם לע"ה דליכא ביטול ת"ת אטרמוהו ולא פליג
 בתקנתא וע"כ לתפלה אפי' לת"ח לא התירו ולק"ש דהוא
 בכלל ד"ת אפי' לע"ה התירו ויותר נראה הלשון ויורד וטובל
 ול"א והולך וטובל משמע דר"ל דקורא ק"ש בעודו מהלך
 וא"ל להצטל מד"ת בזמן ההילוך (והא דאדם מסויים נמי
 לא מפני הטורה הוא דאם אינו רחוק הרי ע"ז הוא חובת
 טבילה לילך לטבול כש"ל מים גם לאדם מסויים ואפשר משום
 דאדם מסויים אין דרכו להלך ימיו רק עם עוד איזה בנ"א
 או ב' עכ"פ ומשום ביטול כולם הוא) ועכ"פ משמע כמ"ס
 דהביטול רק בדא"א אלא שבבב"ב נהוג עלמא כ"כ"ב לגמרי
 אף בדאפשר וע"כ תלי לה בדריב"ב ולא בזה דבטלוה וזהו
 מנהגא דעלמא אבל האמוראים לא נהגו כן יע"ש בכל
 השמועה ובחי' הרשב"א כ"כ רע"ב וכן העיד רמב"מ ע"ע
 דלא בטלוה ובכ"מ סוף ה' ק"ש כ' דלפי שלא בטלוה ב"ד
 רק מעמיה בטלוה של"י לעמוד בזה ול"י לכופס כיון דלא פשטה
 פ"כ חכמי הגמ' שיכלו לטבול נהגו בזה ע"ש מדיוק לשון הגמ'
 והרמב"ם וכ"ה בהר"ש שם א' סד"ה אמר והוא מד' הראב"ד
 מוצא בתוספי הרא"ש הנד"מ דמעמיה לא קבילוה ולא פשטה
 וריב"ז החזיק ביד הנוהגים ולא שעמד וביטלה ע"ש:

י' ור"י דמסתמינא מדברי כה"פ ה' כ"ל דגם הא דנהוג
 כריב"ב היינו רק בדא"א דגם ריב"ב ל"א אלא
 בדא"א וכמו כל הני תנאים דשונה ברגילות ובהר"א ואיך
 דמשמע בתלמודין דהוא רק בשא"ל מים כמ"ל ה"ד ד' ריב"ב
 ומנהגא דכותי'. ושו"מ באו"ג הנד"מ ח"א סי' קי"ו בשר"ת
 כ' דבטלוה רק לטבילותא אבל לריך ע"ק דוקא בדאפשר
 ולתפלה אפי' כשא"א ע"ש וזה כמ"ל בבב"ב דהחילוק
 בין תפלה לר"ת הוא רק בדא"א ואהניין אלא דהוא מפרש
 בטלוה לטבילותא היינו לגמרי גם בדאפשר ולפ"ז גם נהוג
 עלמא היינו (דל"ז) טבילה אף דאפשר ול"ל לזה דשפיר י'ש
 לפרש הכל בדא"א וכמ"ס. ובזה אחי שפיר מנהג כל אמוראי
 והלכתא דר"א (שם ב'). אלא דרומותם וכל הפוסקים לא
 כ"כ. אבל מ"מ למד"ח ליכא דפליג וכמ"ס בטו"ה ס"ס רמ"א
 הנו"ל דהמחמיר תפ"ב ואף באהר"א דלא נהיגו גם ת"ח וחסידים
 בזה מ"מ מאחר דבעיניה"כ כ"ע טבלי ולר"ה"פ הטעם משום
 קרי ע"כ ס"ל דמד"ח הוא לטבול אף דבטלוה ונהגו כריב"ב
 ובעיניה"כ דכ"ע נהגו בחסידות יתירה מחמירים ע"ע לטבול
 וא"כ מודו דחסידות הוא ליותר בזה אלא דהם לא נהגו בחסידות
 זו בשאר ימות השנה אבל הנוהר בזה חסיד וקדוש יאמר לו.
 ובבירא המרגיל מצוהר בסוגיא שם דדוקא מ"ס צבי לתק"ע
 ולא בני צמ"ק כלל וליכא דפליג אהא וכולהי דמקילי שם.
 היינו לת"ח שהם חולים כדפירש"י שם ע"ש ומדע דריב"ל
 עלמו דא' שם מה טיבן בטבילה אפשר בנתינה הוא דא' ביצמות
 מ"ה סע"ב גבי גר מי לא טבל לקיריו. ומאי פשיטותי' ודלמא
 עבד כשמעתי' בנתינה וע"כ דל"א אלא לחולה המרגיל ות"ח
 ואותו גר לאו ת"ח ה' ובריא המרגיל לכ"ע דוקא בטבילה.
 והאידנא דאין לנו ת"ח לשום דבר ודאי גם לזה ליכא דין
 ת"ח להיות עליו דין חולה וכ"ש בסתם בנ"א שאין חורטן
 אומנתן לגמרי וכ"ה במג"א סי' תר"ו סק"ט בשם מהר"י ו'
 בטבילה עיניה"כ דל"מ ס"ק אלא למלטער דא"א בטבילה
 ול"ל דסנכו במלטער אפי' משום דלדין בטלו לטבילותא
 אלא דבעיניה"כ מחמירין ובא"א בני ל' בחומרת בני ספרד
 ושנער שהביא רמב"מ פ"ד מה"ת והוא המנהג דמייתי רה"ג
 המובא ברי"ף ורא"ש פ' מי שמחו דלתפלה צבי רחילה והיינו
 ב"ק כמ"ס ברי"ף שם לפני זה וכמ"ס בחר"י וכ"ה בד'
 ר"ח המובא באו"ג הנד"מ ח"א סי' קי"ו ע"ש אבל המחמירין

ובטל מ"ח בם' אדרת אלי' כ' שמדרו ומלאו מכון ח"ק אמה וסוהו חומת הה"ב ואעפ"י שא"י מקום החיל היכן התחיל ולפנים מהחיל אסור ט"מ ליכנס כדמתן בפ"א דכלים ואעפ"י שהוא מדרבנן מ"מ מאחר שגזרו חכמים הרי א"ל ליכנס עוד לשם מפני גזירתם וליכא כ"מ ול"י מרחק החיל מחומת הה"ב מ"מ ודאי לא ה' סמוך לחומה ממנו וה' מקום הילוך בין הה"ב לחיל ולב"א ליכנס שהתירו הכניסה לט"מ לשם וא"כ כ"מ שיוכל לילך שם בזה"ב סמוך לחומה ממנו מיהת אחר שנטבל לקריו ואפי' הוא בח"ל הרי צידו לילך לירושלים ולישמר עמנו מכל טומאה חוץ טו"מ עד שיבוא לשם ויכנס לה"ב ע"י טבילה זו והרי אהני מעשיו לבוא אל הממנה ואעפ"י שאין דעתו לילך כלל לירושלים ולא ליכנס לה"ב הרי גם בשמיטה בכה"ג כתבו האחרונים שם שאפי' שומט לעכ"ס וכלבים ואין רועה לבדוק כלל ולא דרעמו לאכול כיון דצידו לבדוק ולאכול לר"ך לבדוק ע"ש בת"ש סי' י"ט סק"ד דפליג אפר"ח בזה ואע"ג דשם כ' דוקא שיש צידו בודק צידו לבדוק ואם ימלך יאכל ממנה ע"י בדיקה אבל כשאין כאן בודק מורה להפ"ח ע"ש ומשמע דוקא כאן במקומו אבל מה שיש במק"א ל"י הנה שם גופ' ט"כ ד"ז רק מחידוש הפ"ח ומה דתב"ש הורה לו בפרק זה ולא ברירא עדיין דמינא אם הבודק במקום רחוק שהבהמה מתקלקל עד שיבואוהו לשם אבל במקום קרוב שיוכל להוליך לשם לבדוק או להביא הבודק לכאן אף דאין דעתו לעשות כן הרי לתב"ש ל"ח לזה דאין דרעמו כל שהוא צידו ואי בעי מ"מ לך ועבדו כן הרי"י ה"ג צידו ואולי אם הם במק"א שיש טורח גדול להוליך לשם או הולאה מרובה דודאי לא עבדו כלל אפי' אם ירצה לאכול בזה מורה תב"ש דל"מ מה דצידו דמה דכך כיון דידעי' בבירור דא"ל לאכול ממנה ואפי' אי ממליך ובעי לאכול בטורח או הולאה כזו לא יעשה (אם לא באיזה סבה רחוקה דל"ש ול"ח לי להחשיבו צידו ע"י) ובכה"ג א' בס"י ק"ב לענין דשיל"מ כשע"י טורח או הולאה לא נקרא דשיל"מ ולפ"ז אפ"ל גם כאן כשדר רחוק מירושלים:

(יב) אבר נראה אפי' נודה להם בשמיטה בזה והוא מסתבר וזה שם דאכילת בשר לאו מלוא ומיה"כ יטרח טירחא מרובה או הולאה יתירה על השבח מה שאין דרכן של בנ"א כלל ולא חשבו' ל"י צידו אבל ההלכה לא"י ולירושלים מלוא ומתן סוף כתובות הכל מעלין לא"י והכל מעלין לירושלים ואע"ג דהשתא אין דעתו לזה שחא אח"כ יתפורר רוח ד' בקרבו לקיים המלוא והרמב"ן מונה ישיבת א"י מ"ע וממילא ירושלים דקדושה טפי ומעלין לירושלים יקיים המלוא מה"מ לעלות לירושלים ובכה"ג י"ל דשפיר אמרי' דצידו לעלות ואפי' במקום טורח והולאה שהרי מלוא הוא שלא לחוש להטורח והולאה מפני המלוא ואעפ"י שעדיין יש לחולק לחלוק ע"ז ולא נחליט כן להלכה וי"ל זהו ד' כולם של"כ לבדק ופליגי בפשיטות ארס"ג מ"מ בדעת רס"ג מיהו י"ל כן דס"ל כל דצידו לעשות אי ממליך אפי' ע"י טורח והולאה (ואפ"ת במקום הולאה והוא עני שאין לו מומן לאו צידו הוא הרי יכול לעלות ברגלו ובצב"ל שאין הים מפסיק הו"י יכולים לילך לא"י גם שאין עשירים ואף בשם מפסיק מ"מ צידו לקבץ על הולאה הדרך כמו שעושין כל ההולכים לא"י היום אלא שג"ז משופק קצת להחשיבו צידו ומ"מ ע"ד רס"ג שם בצב"ל דה"י רק טורח דהוא צידו י"ל כן) שפיר הוא צידו ומזכרי' עכ"פ בזה שהוא מלוא ג"כ לעלות ובזמנו לא היו טובלין לעולם לקרי רק רוחלין כמ"ש מנהג זה רמב"ם פ"ד מה"מ ובאגרות ובתה"ג הנו"ל כ"ס וע"י מנהג הרמיה לא טבל שום אדם שם לקרי מעולם כי סמכו על הרמיה רק בעיוה"כ וע"כ צוה לבדק אז על הטבילה ואה"כ אלו ה' אדם טובל לקריו בשאר ית"ש ג"כ ה' מלוא לבדק ולא מושב חובת עיוה"כ ביחוד דוקא א' זה. וזהו ג"כ ד' הגאון שבחום' פסחים ה"ל. וי"ל לפמ"ש לדיון נמי נהי דהדרים ברחוק מירושלים א"ל לבדק ולדמותו לר' האחרונים הנו' בדליכא בודק כאן. אותן הדרים צירושלים שהם סמוכין לה"ב כשטובלין לקריין אמאי לא יברכו ולפ"ח נחא לפי שאין דעתן ליכנס כלל לה"ב אבל לתב"ש קשה. ורחוק לומר דחושין שחא חומה מערבית

(יא) ועי' בתומ' פסחים (ז' ב') ד"ה על כ' בשר"ח בשם הגאון אבל שאר חיובי טבילה כגון ב"ק וכו"ב מותר לבדק כדא' נהוג עלמא כו' יעו"ש ודבריהם ל"י דמשמע דאב"ק קאי דקרי' מייבי טבילה ושמדכר כשטובל לקריו ואע"ג דנהוג עלמא כו' ולפיכך מצד קודם וזה תמוה דבחר דנהוג עלמא כריב"ב דבטלוה לתק"ע א"כ אין הטבילה חובה כלל ואין לבדק עלי' כלל וכמ"ש תוס' ברכות (כ"ב ב') ד"ה ולית והרא"ש סוף יומא וה"י נראה דזה הגאון אזיל בשיטת רס"ג שהביא הרא"ש שם דכ' לבדק על טבילת עיוה"כ וס"ל דאע"ג דהאידנא בטלוה לטבילתא היינו לתק"ע לאסור בחורה ותפלה אבל הרועה לטהר עמלו ולהיות טהור והר"ז מקיים כמלית החורה שליטתה שהבא לטהר יטבול במ"ס והוא עושה כן הרי עושה מלוא החורה וכשמיטה דלאו מלוא חיובית הוא אלא אם רוצה לאכול בשר הוא שומט כמלוא החורה ומזכרין עלי' ולא על האיסור לאכול בשר בע"א מזכרין דעל איסורין לא קבעו ברכה רק על מלוא השמיטה מצד ששומט כמלוא החורה ואעפ"י שאינו מלוא לשחוט מ"מ כשרוצה לאכול בשר מלוא לשחוט ה"ג כשרוצה להיות טהור הוא עושה כמלוא החורה בטהרת הטומאה ונקרא עושה מלוא ומזכרין עלי' ושפיר ביוה"כ שרוצה לטהר מקריו או להיות כמלאכים כמ"ש הרא"ש או שתקובל תפלתו כמ"ש בתר"י ברכות וכיוצא סוף סוף רוצה לטהר ואע"ג דאין גוף הטהרה חובה מ"מ כשצא לטהר ועושה כמלוא החורה מצד וא"ש גם לשון תוס' הנו' דקרי ב"ק קא"י טבילה ומזכרין והיינו כשרוצה לטבול ומ"מ הלשון מייבי טבילה י"ע ועי' בתה"ג הגר"מ בשם שער"ס ס"ס ק"ע וס' קע"ד וקע"ה דאין חיוב טבילה לאנשים יעו"ש וגם נראה דלא דמי לברכת שמיטה דשם א"ל לאכול בלא שמיטת וכמ"ש הרא"ש פ"ג דכתובות סי' י"ב וגם צריכ"ס סי' ש"ל א' כ' דמזכרין לפי שיש איסור עשה דוזבחת לאוכל בלא זביחה וע"ש כ' זה בלשון מנ"ל למר כו' ע"ש ולא כמחליט ושכנגדן לא ה' הכור כן ולא ה' למראה עיניהם ד' התום' צילה כ"ה א' ד"ה בחוקת דכ' כן וגם במ"ש שם בענין ברכת אירוסין נראה דלא ה' למראה עיניהם דברי הרא"ש כתובות שם יעו"ש וגם לר' שנגדו מ"מ דוקא התם מפני האיסור לאכול בע"א משא"כ בזה דאין כאן שום איסור המכריחו על הטבילה וגם לפ"ד הע"ז יו"ד סי' א' סק"ז דברכת השמיטה היא ברכת שבה והודי' יעו"ש נראה דל"ש הכא דליכא איסור כלל בלא טבילה:

והנה לשיטת רש"י מובא בש"ך יו"ד סי' י"ט סק"ב דמצד אפי' מיטרפא מהני לטהרה מדי טבילה ואע"ג דהשתא ליכא שום כ"מ במה דנטהרת מנבילה מ"מ כיון דאהני מעשיו לענין שם טהרה מזכרין אי"כ לכא' גם בזה אע"ג דהשתא ליכא מקדש מ"מ הרי אהנו מעשיו לטהרו מעו"ק ואי איכא מחנות מותר במחנה לוי' ואמאי לא יבדק וטבילה אע"ג דאין מלוא חיובית דמיא לשמיטה דג"כ אין חיובית ומיהו האחרונים שם בכ"ג ופר"ח בקו"א ותב"ש ופמ"ג כ' דגם רש"י מורה בודאי טריפה דל"י יעו"ש וא"ל ל"ד להתם ברעיותא דשוחט מפני ה"ס שחא ראוי לאכילה מיד ומיהו מ"מ י"ל דהתם טעמא דכתיב וזבחת ואכלת זביחה ללורך אכילה וזביחה ללורך טהרת נבילה אפי' בזמן הבית. וטעמא דטהרה נהג והיו לריכים לשחוט הסריפה לטהרה מיד"ג מפני הטהרות שיוכל ליגע בה להאכיל לכלבים מ"מ לא היו מזכרין ע"ז כי ל"ג מ"ע דוזבחת אלא ללורך אכילה וכאן דרש"י בספרי המובא בטה"מ מ"ע ק"ט דורמזן במים ואחר יבוא כו' דאין הטבילה אלא מפני הטומאה והיתר ביאת ממנה והרי ודאי בזמן הבית כשטבל כדי לילך אל הממנה ה' צדין לבדק כמו שמזכרין על השמיטה ללורך אכילה דמ"ש וא"כ י"ל דגם השחא נמי אהני מעשיו להיתר ביאת ממנה ואע"פ שבהמ"ק חרב הרי קי"ל ק"ר קדשה לשעמה וקלע"ל כמ"ש רמב"ם ספ"ו מבה"ב. ואף הראב"ד שם משמע דל"פ אלא לענין ברת אבל לא פסיקא ל"י מלוא דלקלע"ל ולאיסור מורה דאסור ליכנס יעו"ש ויוכל גם עתה שטבל לקריו ליכנס לה"ב אע"פ שהוא ט"מ והרי מקום הה"ב ידוע גם היום ע"י כותל המערבי שגאור היסוד הישן

והוא כעין הזה המטהרת מט"מ וכן ליומה הסורה בזה
טהרת טבילה ב"מ. וכה' בירושלמי פ"ג דקידושין סוף הי"ב
והבא ביימור"י בהחולין ד"ז סע"ב וקליא (ל"ל והא"ר) עלת
לו טומאה (נראה דל"ל כאן מטומאה) קלה מטומאה (נראה
דכאן ל"ל טומאה) חמורה כו' וקרי ל"י טומאה חמורה ואע"ג
דל"ש ב' טומאה רק ר"ל טומאת הגיוט ואע"ג דלחולין ל"ב
כונה ואפי' נאנסה וטבלה קי"ל כר"ב בחולין (ליא סע"א)
ובירושלמי פ"ב דשבת ה"א מיימי נמי הך פלוגתא וע"ש דק"ט
דפ"ב דחגיגה ה"ו סתם בירושלמי ס"ל כן ודחוק להעמיד
הקו' לאורך מ"ד ומשום דמיימי ברייתא דתני ב"ק (וגם א"ל
בזה שאינו מכיון לט"ק ולד"א דגרע וכד"ש תרי"ס ספ"ק
דברכות (ד"ח ט"ב) ד"ה ורבינו גבי פהא דחמרא דל"ד
דהתם דברכה דחמרא ל"מ לשכרא הוי כמכין שלא ללאת
לשיכרא אבל כאן טבילה א' עולה לכאן ולכאן ואין זה מכיון
שלא ללאת כלל במה שמכין לקיריו (ופשוט) ול"ל דפשיטא
הוא טבילת גר ודאי לר"ך כונה להתגייר ולהיות ישראל
דפשיטא דטבילה דגיות לאו כלום הוא וכמו המילה דגיות
שלא לשם גרות ולא מיקריא מילה כלל והישמאלים מלים
וטובלים וכיון דאינו לקבלת מצות ולהיות ישראל מה מושיל
זה והמילה אינו מילה והטבילה אינו טבילה ועדיין הוא ערל
ועמא דל"מ אלא בישראל וא"כ הבא להתגייר ע"כ מה שמושיל
המילה והטבילה בו להיות כידון עי"ז לגר היינו כשמכין
לגרות אבל בלא"ה הרי עכו"ם הוא ואין מילה וטבילה שלו כלום:
(יד) ונ"ר דז"מ מ"ש בהחולין (מ"ו) רע"ב וב' ת"ח פוע"ג כו'
דלאיזה לורך הוא לפמ"ש בתו' שם מ"ה סע"ב
ד"ה מי ומ"ש דלכתח' עדין ספי טעמא צבי מאי עדיפות'
כיון דא"ל וס"מ מ"ו ב' ד"ה תקוני כ' דלריכין לעמוד להודיעו
המצות ומשמע דר"ל דזהו עיקר העדיפות ספי דעמוד לכתח'
היינו דלכתח' לר"ך להודיעו המצות בשעת מעשה כשהוא קובל
וכמ"ש רש"י שם ד"ה ומודיעין ודעיכוד סגי בהודעה הקודמת וא"ל
להודיעו בשעת טבילה ובהיותו במים שנית ברגע שקודם גמר
הגירות ושעשה כישראל כדמכני טבילה לקיריו ולגדה. אבל
יש לדקדק לפ"ז הלשון פוע"ג דמשמע ע"ג צמת הטבילה
דאלא"ה לימא עומדים ומודיעין כו' ודחוק לומר דאידי דא'
בסיפא באשה עומדין מבחין תני רישא ע"ג דאין דרך לשנות
לשון מיותר והי' אפ"ל ע"ז דלר"ך ע"ג ב' עכ"פ לעדים
וכמ"ש ב"ש"ך יו"ד ס' רס"ח סק"י דלר"ך עדים על הטבילה
ע"ש אבל ל"ד בלא"ה לשון מטבילין אותו ולא קובל משמע
דאחר מטבילו דוקא ולא שהוא מעלמו ילך לסבול ואי אין
בזה קפידא הו"ל לקלר ולומר קובל וב' ת"ח עומדין ומודיעין
כו' אי אין להם לעו"ג שייכות על הטבילה ויותר קשה באשה
דא' להדיא נשים מושיבות אותה במים כו' וליא נכנסת במים
עד כו' משמע דמטבילין דוקא ע"י אחר וז"ל. ונ"ל עפ"מ"ש
דלר"ך כונה לשם גירות וכיון דעד דלא טבל עכו"ם הוא
מהכ"מ דמתכוין לשם גירות מכיון דעמה עכו"ם הוא ואפי'
פוע"ג ל"מ בעכו"ם דאדעתא דנפשי' עבד כמ"ש ב"ש"ן
(כ"ג א') ואף לת"ש תוס' שם דהיכי דסתמא לשמה
קאי מהני בעכו"ם דהוא עבד סתמא לא שייך לומר
בזה שהוא רוצה ובא להתגייר וע"ש כך נכנס לטבילה סתמא
לשמה קאי דז"א דא"כ גם בגט נמי כיון שהבעל מלווה לכתוב
ורוצה לגרש נימא סתמא לשמה. [בס' ברכת המים להרמ"ר
בסג"ר ס' ס"א ובגט מקושר שם ובס' פ' ובפכ"י בקו"א
לגיטין ב' ב' ובתשו' ח"ס אהע"ז ח"ב ס' ט' וגם רבינו
זו"ל עלמו בתשו' כת"י חתה"ז כ' ד"ל באמת בגט לאחר
ליוי הבעל לכתוב חשיב סתמא לשמה. וז"ל דכאן כתב לשמית
ש"פ דלא ס"ל לחלק בהכי. המו"ל]. [אמר הבנ"י נראה
דקושייתו על רבינו זו"ל לק"מ פ"פ ד' הראב"ד ורשב"א ור"ן
שכ' מפ' הניזקין בההוא דאמר הוכרות כתבתי שלא לשמן דאינו
נאמן אף דהבעלים שותקים. דפועל שאני דבוראי עשה כהגון
שלא לעוות פעולתו ובודאי כ' לשמה והש"ך ס' קכ"ז סק"ג
כו' דהעיקר כשיטה זו. וא"כ ה"נ בגט דהסופר והעדים פועלים
דידי' כינהו חזקה שכתבו לשמה משא"כ גבי טבילת גר ל"ש
סברא

מערבית והיסודות הקיימות אינה חומת הה"ב אלא חומת
העזרה או עכ"פ חומת החיל שהיא ג"כ חומה קטנה סמוך
להגדולה דא"כ יאמרו כל ב"ק ויגדלו לילך סמוך לחומה מבחוץ
ג"כ שמא הוא מהה"ב והרי לא זהירי שם כלל מזה כפ"מ
ששמעתי שהולכין להתפלל אלא אותה חומה ועומדים הכל בסמוך
לה חמש. ואולי י"ל כיון דאין אנו בקיאים במים חלוקין ועכורין
א"כ כ"ע ס' זבין צבי ג' ראיות הם במים עכורין ול"ל נקיים
ואסורין ליכנס ואע"ג דזה חומרא ומה"מ מיחוי חזי סוף סוף
הרי אא"ל ליכנס כלל ואפי' בעריפה שמח חומרא אין לברך
על השחיטה:

(ג) בין הב' בטבילה למטהר מטומאה הגפס והיא טבילת הגרים
שהיא מה"מ דילפי' מאבותינו כדאי' ביבמות (מ"ו ב') או
מדמעט'י מפסח ט"ש בחד"ה כי ולא מטומאה דערלה הוא שהפוסק
ממנה כפורש מקצר כדנתן פסחים ז"ב רע"א דמלכד דההיא
מדבנן כדאי' בגמ' שם בלא"ה"ג אי משום טומאה לא ה'
מעבבא גירות ועוד הרי מינו באבותינו שטבלו ולא מלו
כדאי' התם וכן צבי לוי לפ"ד הרמב"ן בחי' לשם סע"א ומלשון
בגמ' שם במה נכנסו תחת כנפי השכינה נראה דלר"ך לעשות
איזה ד' לכניסה תחת כנפי' וכדרך מילוי ידים ומינוך דכהנים
ושם עבודתן מחנכתן כמ"ש ביומא (ב' רע"ב) (ועשירות האפה
הבאה למינוך כמ"ש במנחות (ע"ח א') היינו קרבן בטביל
שנתמך וכ"ה לשון רש"י שם (כ"א ב') ולא שצוה מחמק
והיינו צב"ג טבילה האסורה לכה"ה או בצגדים שא"ר לעבוד
וכן כ"ה בעבודה האסורה לזר (דגם כ"ה לר"ך מינוך ומציא
פ"ה למינוכו כנ"ו) וזה שייך שם דאיכא איסורא אחר ואכ"ה
אבל בגר ל"ש לתקן באיזה מלוה שאין נוהגת בעכו"ם וכדל"מ
להו לאבותינו אכילת פסח דמאריס לפ"ד רמב"ן שם דמילה
דמאריס מהניא לגירות דמלו ליכנס מעמה תחת כנפי' ולקבל
כ"מ שילוש ט"ש ואע"ג דכן נכר אסור באכילת פסח האיסור
הוא אישראל המאכילו אבל אעכו"ם ל"ש איסור דאין זה
ממלות צ"ב וא"כ ל"ש לעכו"ם מינוך בזה לשם ישראל וצ"ה
נמי דאפקיד במרה וב"ג מוזהר עלה דיו"ל לא ישבחוהו הוא
בשוא"מ ועוד דכאן כבר יש עליו שם כהונה ומינוכו לעבודה
וכ"ג נמי דלא ה' עליו שם כ"ג מ"מ ה' עליו שם כהן
וראי להיות כ"ג ולר"ך רק מינוך משא"כ גר שנתגייר דקטן
שנולד דמי ופנים חדשות באו לכאן לר"ך שיעשה מעשה לקריאת
שם חדש זה מה דל"ש בעכו"ם וליכא אלא מילה וטבילה
דהעכו"ם נקראו ערלים ואפי' נימולו וכדנתן צדקרים (ל"א ב')
ואין המילה מויליאתן משם ערל וכן שם סמא כמ"ש יעש' י"ב
ולא יוסיף יצוא בך עוד ערל וסמא דקאי אעכו"ם ובעזרא
ו' הנבדל מטומאת גויי הארץ וסברה ל"ש בזה דאפי' טבלו
בכל מימות שצבולס לא פקע שם סמא מיני' של"ג טבילה
אלא לישראל והוא עד"ש בשה"ר ע"פ שזפתני השמש במעט
מים ומעט מרחץ כו' אבל אהם שזופין כו' ע"ש ול"ש טבילה
על טומאה שצבולס כמו דל"מ טבילה לנבילה ולשרץ ולמט
וכיו"א והטבילה רק למי שנקמא ע"י דבר המטמא וטומאת
ישראל הוא כן ולכן רק ישראל שנימול נק' מהול וטהור ושפיר
בזה הני כניסה לשם ישראל כ"ג הטעם. ומ"מ זהו למ"ד
דבחדא סגי אבל לדיון דבטי' תרומתו ע"כ לאו לחינוך לבד
הוא אלא דאין יולא מטומאת הגיות בע"א וגם למ"ד דבחדא
סגי גם לדיון אפי' מל לר"ך לטבול מיהת אלא דאינו מעבב
הגירות כדאי' התם בסוגיא וכ"ה במשנה פסחים (ל"ב רע"א)
מד' ב"ש דגר קובל והרי ר"א דשמותי לפ"ד בירושלמי מובא
בתוס' שבת (ק"ל ב') ד"ה. . . אלא דמודה דלמלוה מיהת
לר"ך לטבול מטומאת העכו"ם (אלא דאין מעבב בגירות) ואע"פ
שאינו טמא דאף דעשאו"ס כזבים לכ"ד היינו מדרבנן ומה"מ
אין מק"ט כלל ומה שייך טבילה זו לחינוך ומה מינוך יש
ב' אם א"ל טבילה כלל וע"כ דהטבילה להסיר טומאת הגיות
וההיא לאו טומאה גמורה כשאר טומאות הנסערות במקוה
דעכו"ם אין מק"ט מה"מ כלל רק ר"ל טומאת העוונות דנק'
בכל תנ"ך בשם טומאה ומלינו גם בזה טהרה במים כמ"ש
וזרקתי עליכם מים טהורים וגו' ומכל גלוליתם אטהר אתכם

בשר. וכן טבילת עיוה"כ לפ"ד מהרי"ל ב"י פיוס"כ והוצא בקיור במנ"א שם סק"ח ובד"מ שם אות ג' שכ' דהוא משום חשובה וכתבילת גר משום חשובה והוציא מירושלמי משנה דריבה ע"כ וכו"כ מהרי"ל מ"ק סי' ז' והך עובדא הוא באדר"נ פ"ח וס' מבוחר דהוא דין או מנהג פשוט להטביל לתשובה ול"ד המיר לגמרי רק שאכלה מא"ס. וכל למאן ג"כ שורש לזה בגמ' בפסחים ל"ב א' ערל ישראל טובל שהניחו תורה אבל בתמא. ומירון המו"ט דקלס' מהרי"ב המעיין שם יראה ד' דחוקים ורחוקים דמאי שיאט' דטבילת כ"א ע"מ אסומאה שמכבר ויוכל לטבול קידם המילה א"י ל"מ כלל אם טהור ועומד להערלות אבל י"ל דנקט טובל משום ערל מיד ומומר לערלות וס"ד כיון דעשאוהו כגר לטבילה ה"כ להזהר:

ולכאורה לפ"ד טבילת עיוה"כ דין גמור לרוב בגמ' שצידן עונות כאותה שאמרו ב"ב קס"ה רע"א רובן בגול כו' והכל באב"ק לה"ר ובאין לשב"ה והרא"ש ביומא שכ' דאין לו רמז בש"ס הוא לא הזכיר מטבילת מומרים ג"כ ולא עיוה"כ לבד א' אלא שאז זמן חשובה לכל והס"ד ליחיד בשאר ימות השנה לשב"ה א' אלא שצ"ל דלי"א אלא בערל ומא"ס עבירות דל"ש בישראל ונחשבים ליניאה מיהדות ומיחלף בגר ולא בעבירות דשכיחי. גם י"ל דוקא עונות דכפרהס"א ואפ"ה דחכמים עשו טומאת עונות כטומאת העכו"ם י"ל דאין טבילה אלא המוליה ודאי מטומאה וגר משטבל ה"ז כישראל לענין דאי הדר כמ"ס ביבמות (מ"ז סע"ב) וערל משמל א"א שישב לטומאתו ולהיות ערל והיה ריבה לפי שהיה בין העכו"ם והאכילה ומשפדאיה והיא בין ישראל ודאי ל"ת עוד והרי היא נטהרת מטומאת העון ולפיכך מטבילין אבל שאר עבירות שאפשר שישב לכסלה והרי אמרו ביומא פ"ו ב' ה"ד בע"מ שבה ד"ע לידו וניזול והיינו שיהי' חרפתו גמורה והוא עלמו א"י זה ומי יימר דנקטר בצירור ול"ד לגר י"ל דלא תיקנו טבילה על הספק שמה נטהר אלא דו"א לפ"ד הרמב"ן יבמות שם רע"ב דטבל ואח"כ מל מהני ואף דאין הטבילה מוליה מידי טומאה עדיין אלא כשימול אח"כ. ומ"מ למהרי"ל ומהרי"מ בטעם המנהג אפי' ל"י מדין תק"ח במומר ישנו חיוב מטעם המנהג שזה מנהג פשוט בכ"י מימי הקדמונים וכמ"ס ג"כ מהרי"מ שם (אך בתשו' הגאונים ד' לייפליג ס"ס ש"א כ' וטבילת יוה"כ [ל"ל עיוה"כ] רשות היא ולא שחייבים בו נקיות בעלמא ע"כ הרי הטעם לנקיות וגם קרי ל' רשות ואולי ר"ל רק כלפי חובה מן הדין ולענין שלא לרחות אבילות או איסור רחילה ביוה"כ וכמ"ס ג"כ ברא"ש יומא שם. ושם סי' ט' כ' דא"מ דהא מנהג הוא כו' משמע דמ"מ חובת מנהג יש בו וכן בסי' ר"ב בשם הרי"א דממה לערבה ובס"ס רל"ח ור"ס קפ"ד כ' הרוואה קרי ביוה"כ חייב לטבול ובשאר ימים משום נקיות ובסי' קע"ד השיב ע"ז גאון אחר ביוה"כ אין אבל בשאר כו' א"ל כו' (ומ"ס מה' הגאה יש לז"ק כו' הוא כו' רא"ש יומא ולענין חיוב קאי וכן בס"ס ק"מ וס' קע"ה כ' אנשים א"ע חובה כו' ושם חוב גמור לענין ברכה קאי) והך נקיות היינו כרשות דאידך גאון [וכמש"ל] ומשמע דחייב חוב גמור ודן לר"ק ביוה"כ מטבילת עיוה"כ וס"ל דמשום ט"ק ואולי בשיטת רס"ג שם סי' ר"ב וברא"ש סוף יומא דמצרכין ואם ר"ל חייב משום מנהג ונקיות רשות דמלוה ומד"ה משמע לאידך גאון ביוה"כ כן. ועי' בשה"ד סי' רכ"ה כ' יבול לטבול ביוה"כ כדי להתפלל בנקיות דהיינו נמי בטביל מלוה ע"כ. ומלאתי עוד גם בס' התניא רבתי סי' פ"ה בשם רבינו שמחה כ' דבנ"א הטובלין בער"ה ועיוה"כ וכל מי שטובל לתשובה מברך על הטבילה מקודם דכל השבין חייבין בטבילה מההיא דאדר"כ וע"כ מצרכין עלי' יעוש"ב והוא עוד שם בס"ס ע"ה ובטבולי הלקט סי' ל"ג בקיור דבשר שמחה פ"ט והרי פשיטא להו ג"כ לדמות כל בע"מ להיהא ריבה וס"ל דחייב גמור לכל בע"מ וכן לכ"א בעיוה"כ ואולי זהו ג"כ ד' רס"ג דמליך לברך אטבילת עיוה"כ:

מ"ז לברך אחר שפלה י"ל משום דאסמכיה אטבילת גר קבעו הכרעה ג"כ אח"כ כפג. ואולי יש לרמוז

בברא זו ולדקו ד' רבינו אם שקיז קלח כדרכו ז"ל לסמוך על המעיין וע"כ דמ"מ כיון דהתם אשה לגי"ע אף דעתה רוצה להתגרש דלמא אח"כ יחזור בו ודוקא מילה דע"כ חייב למו"ל חשיב סתמא לשמה וא"כ ה"ג סתם עכו"ם לאו להתגיייר עומד ואף דנחללה דלמא הדר ב' ואולי י"ל שם אין מנהג עתה בעת הכתיבה ודלמא אחר הכתיבה הדר ב' משא"כ בזה דעתה בעת הטבילה הוא נעשה ישראל חייב והרי עתה הוא מרוצה בכך וא"ל שמה באותה רגע שטבילה הדר אף ז"א דגם בגט לא מקדים אינש פורענותא לפש' וכשכותב גט דעתו לגרש תיכף ומ"מ ל"א סתמא לשמה ואין לחלק בזה בין אותה רגע עלמה בטבילה לרגע ושעה אחר הכתיבה ואפ"י דנתינה בשחיקה מהני כשעוסקין באותה ענין שם ל"ל כונה רק אמירה וכשעוסקין באו"ע ל"ל אמירה אבל הכא ל"מ אמירה דבגט אפי' יאמר העכו"ם שכותב לשמה ל"מ דמ"מ אמרי' דלבו כל עמו א"כ ה"ג מ"ס בתחלה דמתרלה להתגיייר מאחר דעכו"ם הוא אשר פיהם דיבר שוא מי יימר דבאמת לבו עמו והרי דחוי' בגט דאמירתו ל"מ וה"ג בזה הוי רק אמירתו ולאו כלום הוא וע"כ לריך מטבילין דהוי כמו מלין שהאחרים עושין והם עושין לשם גירותו וכונה הטעם כפי וכו' גר קמן דמטבילין אותו ע"ד ב"ד אפי' קמן בן יומו דא"ל דעת כלל מהני דעת ב"ד וכשהוא אין מוחה בגלותו הו"ל גר וה"ג כשא"י ומתרלה בכך מהני כונה הב"ד וגם למ"ד בחולין ל"א סע"א דגם לחולין בעי כונה וכידה שנאכסה וטבילה ל"מ מ"מ א' שם סע"ב דכונה דחברתה כונה מעלייתא הוא ואפי' לתרומה מהני וחרשות ושוקה פקחות מטבילות אותו אפי' דל"ל כונה וכ"א בגדה מעשה והטבילה קודם לאמה ומהני דהטבילה אפי' דל"ל דעת כלל וה"ג בגר כשטבילין אותו אחרים ל"ל דעתו וכל דהוא מניח עלמו לעשות בו מטעם הגירות למולו ולהטבילו כפי כונה המל והמטביל כ"מ בזה:

מ"ח **ונשיב** לראתאן דמלשון הירושלמי דמשום טומאה הוא ומ"מ אינו כהכרת טומאה דעלמא דהא לאו טומאה המטמאת דביני הטומאה הוא אלא רוח הטומאה השוכנת בעכו"ם והא דקרי ל' טומאה חמורה אפי' דדין טומאה ליכא בעכו"ם כלל מ"מ נהי דטומאת הגוף ליכא ב' טומאת הכפש יש בו והיא חמורה מטובה וטומאת עגס העכו"ם חמורה שהוא שורש הטומאה שבעולם. ומשמע דהטבילה הוא להעברת רוח"ט והא דמשיי שם כיון שזו וזו לשם קדושת ישראל עלתה נראה דאין הכונה דהטבילה לשם קדושה ולהכניסו לקדושה והוא בכלל הטבילה דלקדושה שנת"ל. דהרי א' זו זו וט"ק לאו לקדושה הוא וע"כ ר"ל רק דהוא לשם דת יהדות והכונה דטבילה די מה שמכוין לטבול בדת יהדות וכמ"ס ל"י שם דאי לא משום ישראלית לא טבל אבל הטבילה להוציא מטומאת העכו"ם אלא שאינה טומאת הגוף גשמיות דמגע או היואלה מגופו רק טומאה רוחניות וטומאת הכפש והוא מוכרח לפ"ד רמב"ן יבמות מ"ז רע"ב דבדיעבד טבל ואח"כ מל ה"ז גר והרי אחתי לא נכנס בקדושת ישראל ע"י הטבילה עד אחר המילה ואין הטבילה להכניסו לקדושה וע"כ שהוא רק להוציא הטומאה. ונויהו רש"א שם פליג ע"ז וצראה דטבילה דוקא בסוף שהיא עיקר גירות ללא מטומאת עכו"ם וליכנס בקדושת ישראל כו' ע"ש נראה דס"ל דהטבילה משמשת לתרומה וע"ש דלקחו מלשון הירושלמי סוף ע"ז גבי טבילת כלים אבל משם א"ר דהוא להכניס לקדושה דכלים דהתם כי נכנס לרשות ישראל נמי ליכא קדושה דחולין הם ואין בהם קדושה וע"כ ליטא בעלמא נקיט ומשום רשות הכלים שייך דיש בהם קדושה דאשראל נק' גוי קדוש ועם קדוש וקדושים אבל מ"מ על הכלי ל"ש קדושה ואין הטבילה לקדושה רק להעברת רוח"ט של העכו"ם שהי' שורה גם על הכלים שלו וה"ל לטבילת הגר עיקרו לסלק רוח"ט וכמ"ס. וענק למלוה זו טבילת כלים לפ"ד ירושלמי ורשב"א הנו'. וכן טבילת מומר ושב בתשובה שכ' ריטב"א יבמות מ"ז ב' דטובלין מדרבנן ושכ"כ בתוס' ע"ש והוא ג"כ בנ"י שם ובהנהגת רמ"א יו"ד ס"ס רס"ח והיינו דמדמין ערלי לב לערלי

כ' ומנהגם (ס"י) תורה היא שלא הכל נכתב בתלמוד פהרי כ"ד קבלה בידינו כו' וד' הרבה למנהג לניעות ופרישות ואפי' לא ה' קבלה בידינו ה' לפרוש לכל יראי ד' פ"כ ועט"ס דע"ה עב"ג. ולהפנים דעתם [כבר הראתי לדעת] כי לא נאמרה ד"ו דבור אחרון כאשר ידמו אבל כבר ה' מנהג פשוט בישראל מדורות הקדמונים כי מלאכי בחשבות הגאונים הגדולים בשם שטרי חשובה ס' קע"ה נשאל על הטובל לכבוד שבת ולכבוד יו"ט אי לריך לבדך הרי כ"כ ה' מנהג פשוט עד שחשבו לבדך (והוא גם בס') המנהגי ה' תפלה ס' פ' בשם תש"ד דהטובל בשווי"ט א"ל לבדך ויעו"ש תראה ד' לקומים מתה"ג זו בס' קע"ד וקע"ה) וע"כ גם בימינו לא נאמרה אלא ה' מנהג קדמון ולפיכך חשבו שהוא חובה ולבדך עלי'. והגאון הציב שאינה חובה ושלא לבדך ודייק בלישני' כ"פ שאין עלינו חובה והיינו דוקא לאפוקי מתורת חובה אבל מ"מ לא הוליו מכלל מנהג ותיקון ומנהג ישראל תורה אלא שאינו חובה ומלוה מיהת הוי:

(יז) **ובמ"ש** לכבוד שווי"ט משמע דלאו לט"ק קאמר אלא אפי' לא הוליו לקריין היו טובלים מפני כבוד שווי"ט וכמשנ"ת מהא"ר (ומיהו י"ל דקוראו לכבוד דהיינו שלכבודם אין רולה ליכנס לשווי"ט בטומאה) וכ"כ מ"ש שא"ס מה"ס אלא לב"מ והי"ל נמי לאכול תרומה וקדשים וע"כ דבטבילה שלא מטומאה קאמר וזהו רק בב"מ דא"ג לעזרה אפי' טהור עד שיטבול. ומ"ס מה"ס הוא ככ"ז דק"ו גמור הוא. ומ"ס אין טומאה וטהרה כו' דנראה דמשום טו"ט הוא נראה מזה דגם הך טבילה דלקדושה מתורת טהרה אחי עלה אלא דלקדושה יתיירא לא צגי בטהרה דעלמא וכהאי דתינין בחגיגה (י"ח ב') טבל לחולין הוחזק לחולין הכור למעשר למעשר כו' פ"ט ואע"ג דהוה ממעלות דרבנן מ"מ חזין דאע"פ שנטהר מטומאה לגבי קודש לא חשבי' ל' טהור וחכמים שם מלאו ג"כ דוגמתו בתורה בטבילה דמקודש לקודש דחזי' דל"מ טבילה קודמת לקודש אחר וק"ו לקודש החמור ואף דהתם מהני אי הוחזק מיד לקודש היותר חמור ואלו בטבילה שבת אינו כן כמ"ס בפ"ח שם היינו משום דהתם עליו הקודש אינו מלך הגבול רק הדבר המקודש וכשהאדם בא לפסוק בחטאת ומחזיק עצמו לחטא. בטבילה א' מהני שהרי האדם מוכן ליכנס מיד לחטאת וא"ל לעבור מדריגות הקדושות לומר דלריך טבילה לכל עליו מדריגה מקודש לקודש ל"מ שיטבול תחלה גם פ"ד קודש הב' דעתה אינו נכנס עדיין לקודש הב' ולריך הטבילה לקודש זה וכשנכנס אח"כ לקודש ב' הרי כאן כניסה לענין מחדש ולריך טבילה לפ"ו. ובקדושת הזמן שהזמן אינו דבר נתפס ואין הקדושה נתפסת אלא בלב האדם מלך האדם לריך הוא ליטטר מקודש מט"ק שזו טבילה דחול כי א"י דלגל ממדריגה למדריגה ולעלות מיד למדריגה עליונה ול"ל מקודש טהור ואח"כ יוכל לעלות לקודש וגם לזה מלריך שם ב' טבילות א' לפסוק בגדי חול והוא ג"כ נסמך על הנו' ולכל מדריגה לריך טבילה וא"י לקפוץ מיד למדריגה עליונה ובעלי' מחול לקדושת שבת יס ב' מדריגות הא' פסיסת החול שהוא נעשה כלי מוכן לקדושה אחר שכבר הפסיק החול מעליו ואף שעדיין לא הגיע לקדושה עצמה ואח"כ ההגעה לקדושה עצמה. ומכאן סמך לטבילות מרובות הנמלכות בספרים לטבול כ"פ והיא כפי ריבוי מדריגות הקדושה שלריך ליכנס לה לכל. מדריגה טבילה וכדילפי' מההיא דחגיגה דל"מ טבילה בשביל הפחות במעלת הקדושה אל המעולה ממנה וממה שמלאנו בקדושת שווי"ט יס לנו לחדש בעלמנו דוגמתם לכל הבא להתקדש כד"ס ביומא (ל"ט א') אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשין אינו מלמעלה ששעבא להתקדש טעון טבילה והוא פ"ד מארז"ל הוצא בפר"ד ד' כ"ג משם מדרש והוא ג"כ בזוה"ק ס"פ קרח קע"ט ב' לא וזה שכינה בשווי"ט ואפי' בשבתות של חול אשר לדעתה פשוטו כמשמעו ועד"ס הרמב"ם ספ"ג משמיעה ויובל ולא שבת לוי בלבד אלא כל איש כו' וה"ו נחקקש קדש קדשים כו' יעו"ש וכיו"ב בקדושת הזמן כל שעה שזינן האדם עצמו להסיר מעליו חשבוניות הרבים של שעת ימי המעשה ולהתקדש עצמו בכל סדרי קדושה הרי"ו כעין קדושת שווי"ט שאז"ל בירושלמי פס"ו דשבת

לרמוז הטבילה למשוכה בל"כ יע"י א' רחל הזכו וגו' דהזכו היינו נקיות מעונות ויהי' רחל כפשוטו וכרחיקה דבתורה דהיינו טבילה ולרמוז דלריך טבילה קודם התשובה ומכאן סמך לה ואולי עוד הדי' סמוך פ"מ דמלינו בתורה ורחל זקני העדה את ידיהם וא' ידינו לא שפכו דרחיקה ידיהם הוא הוראה על נקיות הידים מעון ש"ד וה"נ רחיקה הגוף לנקיות כל הגוף מעון שכלל הגוף (ומכאן ד"ו יותר על טבילה ב"ק וגם על רחיקה דמ' קבין שהוא רחיקה גוף לבד שלא לטהרות רק להסיר ק"ר וחמות הלב דמחיל להביא רחיקה ידיהם שהוא להעיד שלא חטאו. כלל ואף זה לא חטא כלל דמחיל מלוה נמי עבד כשהוא לקיום מלות שונות או לפו"ר ואף לאונסו הרי אנוס הוא ומה הו"ל למיעבד ובעירובין (י"ז ב') חסיד גדול ה' אד"ר כו' ההוא לאונסו פ"ט) ומלינו ג"כ במגילה (י"ג ב') וטובלת ויושבת כו' ולטהרה ל"ל דאין טומאה מה"ס בש"ז דפכוס"ס ואחתי ל"ג דיהיו כזבים וגם דאין בזה תועלת לטהרה כיון דיושבת בחיקו ש"מ וחוזרת ונטמאת וע"כ הטבילה רק להעברת סוהמא של אותו רשע ולא לטהרה מדיון טומאה ואע"פ שהיתה אנוסה ולא חטאה מ"מ וזהמא איכא גם בלנוסה כמ"ס ב"במות (ק"ג ב') במעל. וכמכז ג"ז על טבילה הגר מטומאת גויי הארץ וא"כ י"ל כ"ס לטבילה לתשובה מעבירה שחטא. בה ואע"פ שאינה עבירה חמורה:

המין הג'. טבילה לקדושה בטבילה כ"ג ביוה"כ כשמשה מקודש לקודש ולב"ז (יומא ל') סע"א ילפי' מיה ק"ג מחול לקודש והיא בקדושת המקום ואין ענה בזהמ"ז. אבל כ"ל שיש ענה למלות טבילה זו בזה"ז והוא הטבילה בע"ש לכבוד קדושת השבת וכן בעיו"ט כשנכנס מחול לקודש בקדושת הזמן ויסודתו בהררי קודש ד' הוה"ק ויקהל ר"ד רע"א דלאסמאה ר"ל כרחיקה דקרא דהיינו טבילה ובפ' תרומה קל"ו רע"ב רה"ס כד סליק מנהגא במעלי שבתא (ומלינו רמו בתלמוד שהיו זהירין בטהרה ביום השבת טפי מבימות החול בגמ' חגיגה (ד"כ) סע"א כיון דכלים דשבת עביר להו שימור ספי פ"ט דחשבי' שימור דכלי חול לגבי כלי שבת כמי שאינו ונראה מזה דכמו דהוחזק לחולין אסור למעשר ה"נ י"ל הוחזק לחול אסור לשבת יעו"ש) והוא למוד מטבילה קיריו כמבואר בפ"ח שער שבת פ"ד ולא בלו חכמים לחדש ד' מלכס שאין לו סמך במושכ"כ אבל נראה דהוא ענף מטבילה קדושת המקום ואף לר"י דפליג אב"ז ואפי' מדרבנן לט"ל טבילה מחול לקודש משום קדושה אלא משום טומאה יסנה היינו לקבטו חובה אפי' מדרבנן ל"ח ל' משום קדושה לבד דלס"ל הא' ק"ו אבל למלוא מיהת שפיר יס ללמוד מיהת בעלמא סברא דהתם. ולדמות מילתא למילתא דהתם"כ דמוי מדמינן כמ"ס בב"ב (ק"ל ב') וכידוע דכל מלוא יס ענפי מלוא ד' הדומים למלוא שחידושם סופרים עפ"י התורה והוא בכלל הדבר אשר יגידו לך. ומהם דגם נחשב דאורייתא ואע"פ שלא בא מפורש בתורה. ומהם דרבנן וקצתם חובה. ומהם מד"מ ומלוא. ד"ס סברא שהיא דאורייתא דל"ל קרא וכמ"ס כחובות (כ"ב א') למ"ל קרא סברא הוא והיינו בסברא הפשוטה ביותר כמ"ס תוס' שבועות כ"ב סע"ב. ויס סברא שהוא דרבנן כהוא דברכות (ל"ה סע"א) סברא הוא אסור כו'. ויס סברא דמהניא רק לקבטו מלוא למד"ח. והגם כי לא מלאנו לד"ו מקור נפתח בתלמוד ובפוסקים קדמונים רק מד' קבלה (ומיהו ליו"ט יס לו שורש דרז"ל ב"ה (ט"ז ב') דחייב ליטטר ברגל ואף דהרא"ש פ"ח דיומא ס' י"ד כ' דזהו בשאפשר לטהר מכל טומאות משא"כ האידנא דלנו ט"מ יע"ס מ"מ לאו דברי הכל הוא וראיתי בשבולי הלקט ס' ל"ג ובתניא רבתי ס' ע"ב הביא הך מימרא להלכה ול"ל דס"ל דמ"מ כל מה שאפשר ליטטר עבדי' וכמש"ל) וידעתי כי הדברים לזרה דעניי האנשים האלה אבל אנכי לשומי אמוני ישראל מדבר ועי' בתש"ו הב"ח ס' ה' ד"ה והנה חלקי ואין לפקפק בד' מפני שלא נו' בתלמוד וכמה הלכות קבועות יס בידינו מקובלים מהגאונים שלא נו' בתלמוד וד' אחת בפי התנ"כ ס' ל"ה סקמ"ז ש' דאסו אר"א דלא שייך הוא בתלמוד יעו"ש"ב ועי' בשה"י לר"מ דע"ג פ"ג ס' תרי"ט ע"ס ובסע"ד

יש עדים בלא הם אבל השתא דאיכא טעמא דמכשילן שאין לעכבס ממילא בהליכתם עבדו מלוא שהרי מלוא חכמים הוא שילכו גם הם מה"ט וממילא המעכבס מעכב הרבים מד"מ ולא משום כונתם לכד ומשכז לעשות מלוא אלא דבאמת הוא מלוא שהרי אסור לעכבס :

(יח) ומידו כל ד' הק"ע נכונים דודאי ל"מ דיהי' החיוב על העדים לילך כשידעו שכבר עבדו אחרים או אפי' מלוא דלחיות לורך מאחר שידועים שיש ואותם הנמנעים מפני כן לא ימנעו לעת"ל כשלי' שיש אחרים ופ"כ הנמנע מעלמו עושה כחורה ומלוא עבד אלא שהם היו פ"ה ולא נמנעו מעלמן ועו"א דחין למנען דאלו כשימנעים עתה לא ילכו עוד אח"כ. ול"מ לחילול שבת כיון דהס כפי כונתם למלוא מותרים ולא עבד האי אלא מה שאין מפרשים מאיסור להודיעו שזה אסור וחכמים מנעו מלעכבס ואעפ"י שהוא אפרושי מאיסורא מפני תקנת המועדים לעת"ל. והעיקוב לד' מלוא בע"כ קאי רק על עיכוב העדים ועו"כ שפיר דהוא עיכוב לד"מ כפי כונתם. דבאמת אעדים עצמן ליכא חיוב ומלוא לילך רק כנראה בעליל דהוא ספק שמא ל"י עדים בירושלים וגם רע"ק מורה בזוג א' כדאי' בירושלמי שם ואע"ג דבמנחות (ס"ד א') אי' אבעליל ג"כ טעם דמכשילן לעת"ל היינו דג"ז הוא מס"ז דמספק לא הי' ראוי לחלל דאפ"ת דבעליל הוא קרוב לדודאי דא"ל לו מ"מ (אם נקל בסתם) נתת תורת כ"א בידו דיחשוב תמיד דים עדים וזלמו אבל כשתיו' עדים אחרים לפנינו וליכא ס' בזה ל"א במשנה מחללין רק דחין מעכב וכשהעד רוצה לילך אם נעכבו ימנע אח"כ אבל אם העד מעלמו נמנע מפני שיש אחרים ל"ש מכשילן לעת"ל דהוא יודע שנמנע מפני האחרים וכשלי' אחרים מפני הם' לא ימנע וחיוב ליכא לילך בזה לכל ישראל הרואים לילך אף שהלכו אחרים רק ההולך התירו לו חילול שבת משום לעת"ל ולא שיהי' חיוב וא"כ ליכא דבר מלוא ודי מה שהתירו להם חילול שבת ועו"כ דכיון דהם מתכוונים למלוא אף דבאמת אינו מלוא כלל ג"כ נקרא מעכב לד"מ. ולפ"ז כ"ש במד"מ ומלוא דרשות. אך ד' רמב"מ פ"ג מהקד"מ ה"ד ש"כ אלא כ"מ שיראה כו' מלוא עליו לחלל כו' משמע דכ' זה מסיפא ש"כ בפי"מ דהלכה כר"צ וא' כ"מ כו' היינו אפי' מ' זוג ומבואר מד' דמלוא על העד ע"ש ואע"ג דלשונן קלת מגומגם דהרי פתח ל' כסם שראינוהו כו' והיינו על הס' שמסעירין כסם כו' ומשמע דע"ז קאי כל מי כו' היינו שלא יסמוך כסם כו' ולא בודאי אחרים דה"ל לפרש אפי' עבדו מ' זוג כלשון המשנה מ"מ עכ"ל כונתו כן דאל"כ לא הו"ל להשמיט דין המבואר במשנה שלא לעכב מיהת ואי דהר ב' מ"מ כפי"מ וס"ל כרע"ק ה"ל דמעכב וע"כ כונתו במ"ש כ"מ כו' כמ"ש ודלא כק"ע. אבל נראה ד"ל דס"ל דפליגי התלמודים בזה ולשיטת תלמודינו במנחות דטעם בעליל משום מכשילין משמע דפלוגתא דסיפא ורישא חדא היא א"כ כיון דבעליל מבואר במתני' דמחללין ה"מ במ' זוג ולפיכך לא הולך ג"כ הר"מ לפרש זה בהדיא דמ' זוג וס"ל דגם מתני' לא פי' זה בהדיא רק מיימי מעשה אפלוגתא דרישא וספיר כ' מלוא אחד כדרישא דבעליל דמחללין משמע לחיוב ומלוא. אך להירושלמי דרע"ק מורה בזוג א' כח"ק דבעליל וזה פלוגתא בפ"ע ולא שנינו אלא לעכב אין לנו לחדש גם בזה מלוא אעדים דא"כ ה"ל אפי' מ' זוג מחללין. ועכ"פ שמע"י לפ"ד מהירושלמי כמ"ש. ועי' במג"א ס"ס קנ"ד מהריב"ש במעכב בהכ"ז אפי' יש אחרת כפי הלשון שהטמיק לכאור' משמע דהיינו נמי מלוא דרשות ולאו חיובא. אך המעיין בריב"ש עלמו והוא בר"ס שלי' יראה דבמ"א הועתק בשינוי קלת דשם ל"א אעיקוב בנין בהכ"ז רק אעיקוב להתפלל שם ב' והרמזיקס מתבטלים מתפלת לבור ואין הולכין לב"ה דאיכא טעם והוא חובה יעו"ש. ומ"מ מדיליף בפשיטת מינה למלוא קלה דרבנן וכן בתשב"ץ ח"ב סי' ק"ו למד מינה למלוא קלה ע"ש ול"א או דס"ל כהק"ע או דמאחר שא' סתם ד' מלוא משמע כל מלוא שיהי' וכ"מ שנק' ד"מ. וא"כ ממילא שמע"י נמי דה"ה למלוא דרשות ובגון ללדקה וכדומה אע"ג דאי מנעו מעלמם ליכא איסור מ"מ המעכב כיון דזה נק' ד"מ דינו כמעכב מד"מ.

וסי'

דשבת ה"ז ללא נתנו אלא כדי לעסוק בתורה והיינו ע"י פריקת עול מלאכת עוה"ז בלוחות הימים וטרדות העולם וזהו הקדושה הקבועה לכל ישראל ואף כל יחיד הבא להתקדש ולהטטר בזמן אחר בימות החול אף הוא ממשיך עליו אז קדושה מעין קדושת השבוע"ט וכ"א ברע"מ פ' לו כ"ט ב' ת"ח כו' אתקריאו שו"ט כו' יעו"ש"ב ובפ' נשא קכ"ד סע"ב ובפ' בהעלותך קנ"ב ב' ע"ש וזהו שבתות של חול. וכתבתי זה לפי שהאידנא אכשור דרי ברי"ז והרבה טובלים בכה"ג מה שהתפלים ללגלג יחשבו שלא נמלא לו סמך כלל ושהוא ד' שאל כלל. אבל באמת השם את דרכיו ימלא לו סמיכות מה"ט ומוסיף מדלי' לרמיי מלמא למלמא מה שיש בו משום סרך מלוא לאוהב הלות. ומה"ט יש מקום ג"כ למבול לפני עשיית כל מלוא ואע"פ שטבל כבר שהרי מברכין עליהם אקב"ו שהם נותנים קדושה בלב האדם (ומפורש במכילתא משפטים רפ"כ כשהמקום מחדש מלוא ע"י מוסיף להם קדושה ומובא בשה"מ"ז שורש ד') והר"ז בכלל נכנס לקדוש הטעון טבילה וכך נהגו רבים והרי מלאנו לו שורש מה"ט וכל העושה כן וכוונתו לשמים מלוא עבד ומקבל שגר כעושה מלוא ואע"פ שאינה מלוא חיובית כלל וגם לא נתפרשה בשום מקום יש לנו לחדש מלוא שהם דרך מד"מ מעלמיו כה"ג וכמס"ל. ועוד מלינו גדולה מזו במשנה בילה (י"ז סע"ב) מטבילין מנב לגב כו' לפירש"י שם (י"ט א') דהוא לבא להחמיר. ואי הוא מעשה הדיוטות בעלמא לריך לאומרו דמטבילין. ול"ש לקרותו חומרא וגם מה לריך ברייתא להשמיענו דא"ל. וע"כ דשפיר משנת חסידים הוא אם בא להחמיר בטבילה שנית אף שקבולין ועומדין לחוס' טהרה ונהגו בכך ואשמועי' ברייתא דמן הדין א"ל וע"כ אינו מתקן דכיון דטהור מן הדין ליכא מלאכה (והרשב"א בחי' שם ב' מה"ט דמקמ"ל דמעלה דרבנן איכא כההוא דהוחזק לחולין אסור למעשר והירושלמי דמיימי מסייעי' אבל ברי' דתלמודין כנגדו וכן ל' רש"י ל"מ כן) : **והנה** במ"ש יש די תשובה בעיקר מלות הטבילה לאשים שכותב בשם הד"ר"ב ש"כ לראשים שהוא מנהג שאין לו יסוד ושחובה לבטלם. והנה כבר התבאר שהוא מנהג של מלוא. והמבטלו הוא בכלל מעכב הרבים לעשות מלוא ומבואר בירושלמי פ"א דר"ה ה"ה דאם הוא ראש העיר מעבירין אותו מגדולתו. והעיקוב מלוא דשם היינו הליכתם עתה להעיד וכמ"ש בק"ע שם ובפ"ג דמ"ק ה"א אלא שהוא כ' מפני שהם מתכוונים לעשות מלוא וז"ל דכונתם למלוא הי' ע"ד שלי' שהלכו כבר עדים אחרים אבל משהוא הודיעם דא"ל להם עוד הרי אף הם יודעים כמותו ואין מתכוונים עוד למלוא. ומה דהודיעם זה אינו עיכוב למלוא רק הודעה לפועה וחושב למלוא מה שאינו. ומו חמיה הרי במתני' מפורש טעמו דר"ג משום נמלאות מכשילן לעת"ל ולא משום עיכוב מלוא דעתה אלא דמ"מ אלא' דיהי' גם כונת הברייתא דעיכוב מלוא היינו לעת"ל דבזה ביד ר"ג לתקן לפרסם הד' שהעיקוב הי' שלא כדון ושהם לריכס לילך ולא לחוש כלל ולא יהי' עוד ביטול מלוא להבא וא"ל עוד לגדות ולהעביר מראשות. וא"ל דה"ג קאמר דהמעכב לריך ידיו ואלמלא ר"ג שהודיעו הי' מעכב אלהבא והי' לריך ידיו והעברת ראש גבר מראשות הי' משום שעה של דין ולא משום עיכוב ד"מ דהרי רי"א ח"ו לא נתגדה רע"ק משמע דלת"ק נתגדה ולא דלריך ידיו אלו הי' כן. ובא"ה"נ"א משום העיקוב לעת"ל קאמר דזה עיכוב דבר מלוא רבה דקד"מ וקביעת המועדים כתיקונם דרוחה שבת לא ה"ל ע"ז לשון מעכב הרבים מעלשות ד"מ לכד דפשיטא דאיסורא רבא עבד לקלקל ע"ז המועדות וה"ל נמלאות מקלקל המועדות. ומיהו ו"ל כיון דאתם אפי' מוסיפים ליכא קלקול מועדות רק מניעת הקידוש עפ"י הראי' ובזמנו ומניעת הליכת העדים להעיד לעתיד וזהו מניעה לעשות מלוא. אלא דמ"מ אלא' מעכב ע"ז דמעכב משמע מעכב בידים והוא גרמא בעלמא ולאו איזה מעכב ול"ש להעניש ע"ז ועכ"פ הו"ל נמלאות גורם לעכב. אבל ודאי הך מעכב מלעשות ד"מ היינו בעדות דהשתא דליכא קלקול מועדות דאלהבא יוכל לתקן כ"ל אלא דאי לאו טעמא דמכשילן לעת"ל א"כ לא הי' מלוא כלל בהליכתם אחר שכבר

בעיר ההוקס עפ"י חפץ צב"י להנהגת התורה וזאת
בא להפר תורה וכללו הוקס עפ"י מלכי יון
הקדמונים לכוף לעבור מד"ת וכן לא יעשה בזמנינו
ואין רגון המלכים והמוסלים בזמנינו לזה ג"כ. ודי
בזה:

(ב) ומ"ש שאין חיוב לעשות מקוה בשבילם.
במשו' מהר"י מ"ן סי' ז' משמע
דחוב וכופין לעשות מקוה בשביל אנשים ללורך פד"ה
ועיו"כ שמנהג פשוט לעבול וזהו אלו היו באים
לעשות מקוה מתחלה וכאן הרי כבר המקוה עשו'
מזמן ומסתמא בעת שעשאוהו צימים הראשונים שהיו
טובים מאלה עשאוהו גם בשביל האנשים אשר ירצו
להתנהג במד"ת ומנהג כלל פרי ישראל במדינות אלו
שאינן פולה פה עד האנשים הסובלים ואין הנשים
נמנעות משום זה כלל ואפי' בבתם הרי נעשית
ללורך כל בני העיר וגם מי שירצה לעשות מזה
למד"ת הרי זה עושה ברשות. ואלו היתה המקוה
של הנשים לבד ה"י מענתם טענה דאנשים מקלקלים
ואם הם רוצים ג"כ לילך יעשו להם מקוה אחרת
ואי' לכוונת המקוה שלהם בלא רגונם ורשותם נהי
דבסתם כיחא ל"י לאינש למיעבד מזה במחוי' או אף
כופין בזה על מדת סדום אם זה לא חסר. בזה
שטופנת דמקלקלים להם טענתם טענה. אלו ה"י
שלהם. אבל באמת אין המקוה שלהם כלל אלא של
כל העיר ודאי דאי' למחות אם ירצו אנשים להחמיר
פ"ע ולעבול כיון דיש להם חלק בה ואפי' שמקלקל
ע"ז ללורך הנשים מה איכפת להו בזה וכך יש
להם חלק כמו לנשים. והי' דללכת לעובד בעלמא שם
י"ל דיכולים למחות דלא נעשית אלא ללורך טבילת
מזה מ"מ אי' למחות מליך למזה ואף דהוא רק
חומרא מ"מ מזה עבדי ואי"ל דנקבע רק ללורך
טבילה חיובית דוקא. ובצ"ק (ל"ב סע"ב) בע"ש ביה"ט
פסור מפני שרץ ברשות מאי ברשות כדרי' דארי' דאור
בואו וכלא כו' ע"ש. והא ודאי אפי' היצאה לבד
חסידות בעלמא הוא ור"ת לבדו הוא דעבד הכי ופוק
חוי מאי פמא דבר דלא נפקי כלל לחון לקבלת שבת
וכ"ש דאין חיוב לרוץ אלא דכיון דהוא עבד כר"ת
הו"ל עוסק במזה ולעולם ירון אדם ל' מזה כמ"ס
בברכות (ו' ב') (ע"ש בגמ' הגי'סא ל' הלכה אבל
בע"י הגי' לדבר מזה) הו"ל רינתו ברשות ולא שניה
ועל המהלך ליסמר עלמו ממנו ודאי דאי' למחות בידו
מלהתחסד ולרוץ ברה"ר כיון דיש לכולם רשות בו ואי"ל
לו אל תמנהג בחסידות ועשה כדרך כ"א ולא תרוץ
ותזיקי דהרשות בידו להתחסד כרגונו וברשות עבד
ואין לו לחוש להיוק האחר ע"ז ואע"ג דשם לא ברי
היוזקו בריאה אין אנו דנין כאן על ההיוק דכיון דיש
לו חלק ועושה ברשות לעבול פשיטא דאפי' מזיק ע"ז
לחבירו לא איכפת ל' דהרי שותפין הם וגם חבירו
מזיק לו וכל ד' השותפות ושל רבים הוא כן דע"י
שהרבים משתמשים בו הוא מתקלקל יותר ומ"מ אין אי'
יכול למחות בחבירו להשתמש אלא לפי ששמים אותו
מזה חיובית רק חסידות הולכנו לראי' דג"ז נקרא
עבד ברשות וכל שהוא מזה ועושה בשלו אפי' מזיק
להדיא לחבירו אין לו לחוש וכמ"ס בצ"ב (כ"א רע"א)
במלמד תשב"ר אף דאי' לישן מקול התינוקות ומ"ס
מסקנת יב"ג ואילך אין המאה דהוא תיקן ע"ז להפקיע
זכותו שהרי לא נ' שתיקן ע"ז כלל רק גוף הד'
תיקן ללמד תינוקות בכ"ע ומשום דמקמי הכי לא ה'י
שיך דין זה שהרי לא ה'י כלל מלמ"ת ואף בעיר
הפלך לא היו תינוקות אלא נערים גדולים וע"כ
דנקנית משנה זו מיב"ג ואילך ואכ"ל הדין אפשר
ה'י נוסג גם מקודם אלו רנה אי' ללמד תינוקות בעירו
דברי

וה"י מד"ת דמ"י מזה ה"י. עון גדול לעכב ביד הבאים
להתחסד עם קונס ולעשות לכבוד שמים וזה למחות בלא שום
טענה רק כמ"ס בשם הדרי"ב לפי שכבר נחבטל אללס ומפני
שהם אין עושים מוחסין באחרים העושים. זה ודאי איסור
גדול הוא:

(ג) וכפי העתקת מעלתו דברי הדרי"ב כ' שלא מלא שום
חיוב לעבול אנשים גם מהמחמירין ואם ימלאו
איהו אשר יעבול בעשוי"ט לאותן אין חיוב על
מנהלי העדה להיות עזרים מקוה ולהיפך חיוב על
העדה לעבול בזה יען כי כבר נחבטל זאת לגמרי
ובשגם ברשות חלית אותן הסובלין בדעתם עד רוח
העת אשר לזה נקראו ג"כ ראשי העדה להיות נגדם
לכמל אותם ולשחוק עליהם כו' עכ"ל דופי שלו
המועמקים במכתבו:

והנה מה שטען דכבר נחבטל ע"ז אי' אומר
לסמים שמחותו כבשה ולא בשביל שמים
שקלקלו מבטלו מנהגי ישראל הקדושים ח"ו. והם ואלף
כמותם יאבדו ומנהגי ישראל חורה לא יווחו ממקומן.
וד"ז לא נחבטל אלא עפ"י קלי הדעת שאין חרדים
למלות ד' גם מן החיובית וכאשר מעתיק מעלתו
משמו שגם על טבילת נידות דאורייתא ואיסור- כרת
כותב לשון הנשים שקבלו פ"ע החיוב כאלו בדירדו
תליא ויש שלא קבלוהו עליהם ולא עבדו מכ"ש בזה
שאינו אלא מזה בעלמא ומנהג ומד"ת דאותם הפורקים
עול מלות החמורות פקרו זה מע"ע לגמרי. וטענתו
מלך רוח העת. דבור זה ראוי למחנה ממלכי יון
הקדמונים לכוף את צב"י ללכת אל אשר יהי' רוח
העת ללכת שלא כחורה ולא למחנה רב בעיר
להנהיגם עפ"י התורה שלימדונו רז"ל שזהו משרת
הרבנות. לא לכוף להתנהג עפ"י רוח העת. ולא
כן למדונו רבותינו בהנהגה עד רוח העת להוסיף
בגדרים וסייגים כפ"מ שהוא לורך השעה להתגבר
עד רוח העת הפורץ פרלות בלבנות העוקלים
שבמחנה לבקש חדשות ולהפר תורה לאט לאט ממנהגי
ישראל הקדושים ועד התמורה שבחמורות כאשר הוא
היום בעת רעה הזאת צפוי"ר לריכין ראשי ישראל
ורבניהם ורוח התורה להמקומם עד זה ולהפר עלת
רשעים ולבטל רוח העת הסומאח הזאת מן הארץ וכמ"ס
ביבמות (ל' ב') שצ"ד מכו"ע כו' ומעשה כו' וסוד
מעשה כו' שהשעה לריכה לכך וסקלו על איסור
שבות אעפ"י שהריגת אדם חמורה ביותר וכן הלכו
על פרייותא בעלמא אע"פ שמלקות במקום מיתה
עומד כדאי' בסנהדרין (י' סע"א) ע"ש בתו' דזמנין
דמיית פ"י ובפכ"ה רב בקעה מלא וגדר זה גדר
וכי"ב בשבת (קל"ט רע"ב) ועירובין (מ' א') ויבמות
(מ"ו א') לשאינן בני תורה וכה"ג עוד בצ"ד וצירושלמי
סוף ברכות אם מדקנה אומתך עמוד וגדרה כמו
שעשה אלקה כו' ע"ש ואף זה אם ה'י ריח תורה
בקדונו ולהנהיג רבנות ע"פ התורה ויראה פרלות
העת המואסים בכל מנהגי ישראל הקדושים וחפנים
להיות ככל העמים בית ישראל ח"ו הו"ל לעמוד
בפרץ ולגדור גדם ויחזק מנהגיו הקדושים כאשר
עשו כל רבותינו הקדמונים גדולי הפוסקים. והוא לא
די שלא עשה כן אלא התעורר עוד להחזיק ביד
רוח העת הרעה ולהוסיף רעה לעקור כל מנהגי
ישראל ולשחוק עליהם והוא שחוק הכסיל אשר יעשה
כל שבע תועבות אשר בלבו ויאמר הלא משחק
אני ואלו בא בשחוק לבד הגה מה לנו ללו ואין
לנו להתבייש מעי' הכי צריכי' מפריצי' ישראל
המלשיגים ומחלוליים ושוחקים ממנהגי ישראל הכשרים
ואנחנו במנהג אבותינו ובשם ד' אלוקינו נלך לעולם ועד.
אבל הוא בא לבטל בכת ויד החזקה הלוה יקרא רב

מלכבול עי"ז ומחבטלות מפו"ר או מחבטלות עלמן ובעליהן ה"ו באיסור נידה ודאי חובה על בני העיר לעשות תיקון בזה ללורך הנשים שישי' נהם מקוה מיוחדת. נקיי' ויפנה גם לאיסמוניסות יבדולי יש לעשות כל מלך' להליל נפשות משתה והגם כי הם חטאות בנפשותם בשלש נפש כי לא מהמענג ומרוך ופיתוק יתר הותר להם ח"ו איסור נידות החמור (ואבותינו ואמותינו בנות ליון הנקיות המסוללות בפי כמ"ש במד' איכה שהיו נותנין משקלן זהב היו טובלין במי מערות סרוחין עד שהוכרחו לשטוף אח"כ בשאובין להעביר הסרוחון וגזרו ע"ז בייחוד' כמ"ש שבת (י"ד א') ומשום מלחא דל"ש לא גזרו רבנן וע"כ שהי' מלוי ושכיח הרבה כי בירושלים לא שכיחי מעיינות ובארות רק מי בורות ומערות כידוע ועכ"ז לא מלאנו שנמנעו מלכבול עי"ז ואם היות מלויים גם מקוואות נקיות הי' לתקן יותר שלא לכבול במי מערות הסרוחין כלל ולא ילמרכו לגזירות ג"ל וע"כ דזה אי"ל ובדולי אם הי' מקוה נקי' מעלמן היו נמנעו מהסרוחין. וע"כ לא הי' מקוואות אחרות מלויים ומ"מ לא נמנעו מלכבול אז שהיו רגילין בטהרות (וטובלין תמיד) עכ"ז עלינו לעשות את שלנו להלילן מעון והגם שאין לכוף יתר בני העיר שאין מפונקות כ"כ ומתרחות לילך בזו לתת להולאת מקוה אחרת רק הן לבדן המפונקות מ"מ גם להאגשים אין לחייב בשביל כן שיוותרו הם זכותן בשבילם והרי הם כבר זכו בחלקן. ואם רואין הראשים שלא יאזרו עוד מקוה זו להגשים עליהן להשתדל לתקן מקוה אחרת ללורכן ולא לגזול זכות האגשים ולא עליהן החיוב הזה לתת מקוה שיש להם חלק בה ולוותר חלקן לאותם נשים החטאות. ואע"ג דמלינו בשבת (כ"א סע"ב) דלא אטרחהו להניח למעלה מגמל ורוכבו דלמא אחי לאמונעי ממזה ואע"ג דמן הדין על המזיק להרחיק אשו מרה"ר ואין רשאי לבטל מלות חכמים מפני סרחה שילטך להניח למעלה מגמל ורוכבו ומ"מ עבדי תקנאח לשופטני ורשיעי שאין חוששין למלות חכמים ואחי לאמונעי ע"י סרחא קלה כזו והפקיעו זכות הגיוק עי"ז ולפערו מתשלומי נזקיו וכיו"צ בפסחים (פ"א סע"ב) דהקנין שורפין מעלי המערכה וע"ש בתד"ה נטמא דל"ב ב"ד מתנה שלא יבואו עבירה מתוך לקמות ע"ש והפקיעו קדושת דמי הקודש כדי להלילן מעבירה. וכן ה"ל דכופין את רבה לשחרר מפני שנהגו בה מנהג הפקר דמלבד האיסור איכא נמי הפקעת זכותן. שם הוא הכל בדא"ל בע"ל להלילן מעבירה אבל כאן הרי בידן לתקן מקוה אחרת להגשים ולא לגזול המקוה שיש גם לאגשים חלק בה. וע"כ מזה הראשים הבאים לפקח על העיר ודאי אין להם שום טענה ליקח מקוה של האגשים והזכות שיש להן בה בשביל הנשים. ומי הטיל חיוב זה עליהן להלילן מהעבירה ולא על בני העיר כולן עלמן. ומה להם לראשים לבא בעקיפין על אלו ולא ישתדלו לתקן ב' מקוואות. וכאשר כ' במכתבו שהוא ד' נקל ובסך לא רב יוכלו לתקן זה. ואע"ג דכאן ליכא איסור או ביטול מזה חובות רק מל' וירשות ומד"ח. ונראה דאפי' אי"ל לעשו' כלל'ב' מקוואות שם אי"ל לבוא בעקיפין נגד האגשים דל"ד לכל הני דה"ל ברור בהללה מאיסור אבל כאן מי יימר שיש בזה הללה מאיסור כלל והרשעות גם עתה לא יאזרו לילך והכשרות הרי הלכו בל"ה. ואין בזה זכות והללה מאיסור ברור. ומה"ט אלו ה' בזה חטא ל"ש לומר בזה חטוא כדי שיזכה חבירך. ובדל"ה"כ כל הני הם מק"ח בכה"ג שצידם לתקן ולהתנות ולהפקיע זכות ואין לנו אלא מה שאמרו ואין לנו לעשות כמעשיהם. והגע עלמך אם בשר כשר ביוקר ובשר טריפה בזול ורשעי ישראל אוכלין בשר טריפה מפני שהוא בזול וכי ס"ד לכוף הקצבים שימכרו להם בזול. ואפי"ה דהתם שאני דלינו אלא ויתור ממון ויוכלו לומר אין חיוב זה עלינו ואם הליבור רוצים להלילן מאיסור יתנו הם הממון שהכשר ביוקר לטבחים אלא שמ"מ גם לבני העיר לא מחייבין עי"ז וכיו"צ. וכן תקנת הגאונים במאים עלי של"ת במו"ל לתרבות רעה הפקיעו זכות הבעל (ולענין האיסור עי' בפסקי מהרא"י סי' קל"ח יעו"ש) ואף דלא פשטה תקנתם כמ"ש ב"י אהע"ז סי' ע"ז בשם הרא"ש והרשב"א מ"מ בדורס פשטה אבל הם היו יכולים לתקן ולהפקיע ולא נמסר לכל.

דהרי נ"מ מזה עביר וזה ה' נראה לפי המוש"ע ח"מ סי' קנ"ו ס"ג דלמדו מזה לכ"ד מזה. אך ברש"י שם הגירסא שם תקנת יב"ג משמע דוקא משום תקנתו ומקמי הכי לא. וכ"ל קלה פשט לשון הגמ' מתקנת יב"ג ואילך דל"א מימות יב"ג וגם עיקרו ללא לורך וע"כ דדוקא מפני תקנתו הוא והוא לשיטתו דמפרש שם רופא מוהל דג"כ מזה ועי' בסמ"ע סק"ג וכ"ד רמב"ן שם דמפרש סופר מחא כותב ס"ת דג"כ מזה וכמ"ס בסוכה דכותבי סת"מ הו"ל עוסק במילה וע"ש בב"י דס"ל משום מזה אחריתי אפ"ל בבתי אחרים ורק בזה מפני התקנה של"י ד' לקלקולו ע"ש ונראה דאין ר"ל דפליג ע"ד הטור ס"ח וריטב"א שמביא שם אח"כ רק ס"ל עיקר הד' הלוי במילה שתתבטל אם ימחה בידו וכהאי דמ"ת דיש חשש דתתבטל ומקמי יב"ג לא איכפת לן בזה כי ילך ללמוד בעיר הפלך פשיגדול אבל כשראה יב"ג דכשיגדול מצטע וילא אח"כ אם יתבטל לימוד הפינוקות יתבטל לגמרי אח"כ אי"ל למחות וה"ל ד' ריטב"א בקביעת מדרש הרבנות מורה דאם יבטל יתבטל המילה לגמרי וכך ד' הסור בלדקה ותפלה ב' דאף ד"ש בה"כ בעיר וכופין ב"ה זא"ז מ"מ הוא שא"י לילך לאיזה סבה לב"ה יתפלל עי"ז ביחוד וכן בלדקה אף דדרכו דגמ"ח דרדוף בחר דלים כמ"ס בשבת (ק"ד א') מ"מ אין לו פנאי כ"כ לילך לכל עני לביתו לתת לו ולריך שיהיו זמן וזין כך ישב העני רעב וכיוצא והוי ביטול לגמרי משא"כ כותב ס"ת אם לא יניח ליכנס לביתו ע"כ יוכרח הוא להוליך לביתו למכור להם וא"כ למ"ס ב"י בבתי אחרים והיינו בשע"כ לילך לבית מי שלריך לבדוק חפילו ולתקנם כיוצא מ"מ הוא ד' שא"ל בע"ל ולא יבטלו מהמלות לגמרי עי"ז ויקבעו לסופר מחא בית מיוחד והכ"ס דמוהל דלא יבטלו עי"ז מלות מילה רק הוא יוכרח לילך לבית הגימולים או ייחדו למוהל בית בפ"ע ודחו ד' סמ"ע הני' וע"ש בפ"י חילק בין ד' הלריך לזירוף אגשים ולא הבנתי הרי גם נדקה יכול לילך לבית העני ליתן לו כדרכו דגמ"ח וכמו מילה ורופא וקושיא מרופא אינה קושיא כ"כ דאין זה מזה ברורה כמ"ס רמב"ן בפ"י התורה ובברכות (ס' א') אי' רק דנ"ת רשות לרופא ולא מזה ויותר כולל מלימוד אומנות לשראל דהביא בב"י דיכול למחות וכ' דפשוט הוא והוא ג"כ מזה כמ"ס בב"מ (ג' א') והודעת להם זה בית מיהם ועי"ז ל"ש מי' ט"ז דג"כ לריך לירופס כבתשצ"ר ללמדם והי' נראה רק החילוק כמ"ס דשם לא יתבטל הדבר דכ"ל יבקש חייו ואומנתו ולי"ל ללזול ונראה דגם רי"ו דפליג ארומ"מ ל"פ עי"ז (... חסר כאן) :

בא) ור"א לבני העיר לבד יש חלק בה אלא גם לאורחים
יש חלק בה מאחר שהיא דכרכים והיא עיר רוכלת מעולם שיש בה לאורחים מרובים הרי נעשית גם ללורך האורחים וכבר החזיקה בה כמה שנים וזכו בחלקם ואפי' לא החזיקו הרי תחלת פשייתה ה' ללורך האורחים ג"כ אי' עוד לקחתה לפנמם ולהפקיע זכותם ודינה דדון בה"כ של כרכים דאי' למכור אפי' בנאו ממנוס דהקדושה לדעת כמ"ס הרא"ש ר"פ בני העיר והר"ן שם דרס"ד ע"ב ד"ה אבל ב' אחרים ובמג"א סי' קנ"ג ססק"ב כי דה"ס מקוה אי"ל לסגור ולמנוע אורחין אף דשם כ' מסתמא רבים נתנו לזה זהו להסוברים כן פי' מעלמא אחי אבל למאי דקיי"ל בש"ע שם אפי' בנו משלהם ה"ל לשאר ד' דהקטום לבני עלמא יא"ל לגברה. וכ"ש כאן כפמ"ס במכתבו שהי' מקודש שם ב' מקוואות אי' לנשים ואי' לאגשים ואח"כ ביטלו האי' כי אמרו שדי' בא' הרי ה' שם מקוה בצירור ללורך אגשים ולא מיבעיא אם הביטול הי' שעשו משניהם אחת גדולה כי היו סמוכים יחד והסירו ההפסק שביניהם או שצטלו של אגשים והשאירו של אגשים אלא אפי' צטלו של אגשים והשאירו של נשים הרי ביטלו ע"מ שיניחו לאגשים ג"כ לכבול באותה של נשים והרי זכו בחילופיהן באותה של נשים ויש להם חלק בה חלקן ממקוה הקודמת :

ומאחר שנתבאר שיש גם לאגשים חלק בה וגם לאורחים ממילא אודא ג"כ טענתן בשביל הנשים השאגנות שלא ימנעו מלכבול עביר האגשים הצלתי נקיים לפי דעתם הקובלים שם כי אם זה אמת ושיש נשים מפונקות הנמנעות